

347
Lh-53

1933

1453
ՏՈՒՆԻՍԻԱ, ՏՈՒՆԻՍԻԱ ԵՎ ՏՈՒՆԻՍԻԱ ԿՈՄԵՏԱ ԿՈՄԵՏԱ
Ֆ. ՆՆՐ ՆԱԽԼՈՒ ԿՈՄԻՏԱՐԻ ՏՈՒՆԻՍԻԱ ԵՎ ԵՎՈՆՈՄԻՍԻԱ ՏՈՒՆԻՍԻԱ ՏՈՒՆԻՍԻԱ ԿՈՄԵՏԱ ԿՈՄԵՏԱ

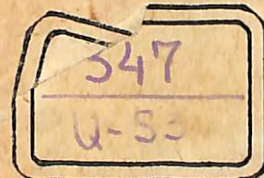
ՎՍԽՀ

БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТА
ДОСТОПОВЕДЕНИЯ
Академии Наук
СССР

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹՅԱՆ, ԸՆՏԱՆԻՔԻ
ՅԵՎ ԽՆԱՄԱԿԱԼՈՒԹՅԱՆ
ՈՐԵՆՍԳԻՐՔ

(Փոփոխություններով մինչև 1933 թ. հունիսի 30-ը)

ԼՐԱՑՈՒՄ՝ ԽՆԱՄԱԿԱԼՈՒԹՅԱՆ ՅԵՎ ՇՈՒԿԱՐՁՈՒԹՅԱՆ ԳՈՐԾԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ
ԿԱՆՈՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հրատարակություն վՍԽՀ ժողովրդական կոմիտեների կողմից յեվ Տնտեսական խորհրդակցու-
թյան գործի կառավարչության:

Թ Ի Ֆ Լ Ի Ս

1933

34-7
Ca 888

1 MAR. 2010
БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТА
ВОСТОКОВЕДЕНИЯ
Академии Наук
СССР

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ
ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ
ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ
ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ
ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ
ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ

Վ Ո Ր Ո Շ Ո Ւ Մ

ՎՍԽՀ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԴԻՐ ԿՈՄԻՏԵՅԻ

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹՅԱՆ, ԸՆՏԱՆԻՔԻ ՅԵՎ ԽՆԱՄԱԿԱԼՈՒԹՅԱՆ ՈՐԵՆՍԳԻՐԻ
ՀԱՍՏԱՏՄԱՆ ՅԵՎ ԿԻՐԱՐԿՈՒԹՅԱՆ ԴԵԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

[1930 թ. հունվարի 21-ին (ՎՍԽՀ Որ. ժող. № 6, հոդվ. 56)]:

Համավրացական կենտրոնական Գործադիր կոմիտեն վորոշում է՝

1. Հաստատել ամուսնության, ընտանիքի և խնամակալության Որենս-
գրքը և կիրարկության զնեղ Վրաստանի ՍՍՀ ամբողջ տերրիտորիայի վրա,
ներառյալ Ս. Աբխազիայի ՍՍՀ, ինքնավար Աճարիստանի ՍՍՀ և Հարավ-
Ոսեթիայի ինքնավար մարզի տերրիտորիաները՝ 1930 թ. մայիսի 1-ից:

2. Սույն Որենսգրքի 1-ին մասի 23-րդ հոդվ. հաստատված ստացված-
քային փոխհարաբերությունների մասին յերեք տարվա ժամկետը՝ նախկին
այն ամուսինների համար, վերոնց ամուսնությունը լուծված և վիճակ մուս-
նության, ընտանիքի և խնամակալության Որենսգրքի կիրարկության զնե-
ղ՝ հաշվել 1930 թ. մայիսի 1-ից:

3. [2ի բերվում]:

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹՅԱՆ, ԸՆՏԱՆԻՔԻ ՅԵՎ
ԽՆԱՄԱԿԱԼՈՒԹՅԱՆ ՈՐԵՆՍԳԻՐԻ

ԲԱԺԻՆ ԱՌԱՋԻՆ

Ա Մ Ո Ւ Ս Ն Ո Ւ Թ Յ Ո Ւ Ն

ԳԼՈՒԽ I

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՍԿՋԻՆՔՆԵՐ

1. Ամուսնությունը ձևակերպվում է քաղաքացիական կացության ակ-
տերի տոմարագրության մարմիններում տոմարագրելու միջոցով՝ այս Որենս-
գրքի IV բաժնում սահմանված կարգով: Ամուսնության տոմարագրությու-
նը սահմանվում է ինչպես պետական և հասարակական շահերի տեսակետից,
այնպես էլ ամուսինների և զավակների անձնական և ստացվածքային իրա-
վունքների պաշտպանությունը դյուրացնելու համար:

2. Ամուսնության տոմարագրությունը քաղաքացիական կացության
ակտերի տոմարագրության մարմիններում ամուսնության ասպցուլց և հան-
դիսանում: Կրոնական ծիսակատարություններով տեղի ունեցած ամուսնու-
թյան փաստը հաստատող փաստաթղթերը իրավական վորեն նշանակություն
չունեն:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ.— Մինչև ՎՍԽՀ Հեղկոմի 1921 թ. ապրիլի 28-ի
№ 28 «Քաղաքացիական ակտերի մասին» դեկրետը կյանքի մեջ փաս-
տորեն կիրարկելը՝ կրոնական ծիսակատարություններով կատարված ամուսնու-
թյունները հավասարեցվում են տոմարագրված ամուսնու-
թյուններին:

3. Փաստորեն ամուսնական հարաբերությունների մեջ գտնվող և սահ-
մանված կարգով չտոմարագրված անձերն իրավունք ունեն ամեն ժամանակ
ձևակերպելու իրենց հարաբերությունները տոմարագրության միջոցով, հիշատա-
կելով իրենց փաստորեն միասին ապրելու ժամանակահատվածը:

ԳԼՈՒԽ II

ԱՄՈՒՍՆԱՆԱԼՈՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

4. Ամուսնանալու համար անհրաժեշտ է՝ ա) փոխադարձ համաձայնություն, բ) ամուսնական հասակին հասնելը և գ) այս Որենսգրքի 140-րդ հոդվ. հիշատակված փաստաթղթեր ներկայացնելը:

5. Ամուսնական հասակը սահմանվում է՝ կանանց համար 16 տարին, տղամարդկանց համար — 18 տարին:

6. Ամուսնանալու իրավունք չունեն՝ ա) այն անձինք, վորոնք գտնվում են տոմարագրված կամ չտոմարագրված ամուսնական հարաբերությունների մեջ, բ) այն անձինք, վորոնք սահմանված կարգով տկարամիտ կամ հոգեկան հիվանդ են ճանաչված կամ թե ժամանակավորապես գտնվում են այնպիսի դրություն մեջ, վոր չեն կարող հասկանալ իրենց կատարած գործողությունների նշանակությունը, գ) խնամակալները խնամակալվածներին և վորդեգրողները վորդեգրվածների հետ մինչև այն իրավաբանական փոխհարաբերությունների վերանալը, վոր հիմնված են խնամակալություն և վորդեգրման հիմունքների վրա, դ) ուղիղ վերընթած կամ վայրընթած գծով ազգականություն մեջ գտնվող անձերը (հայրը և աղջիկը, մայրը և վորդին, պապը և թոռը և այլն), հարազատ և խորթ քույրերն ու յեղքայրները, ինչպես նրբանք, վորոնք ծագում են ընդհանուր հորից և մորից, այնպես ել նրանք, վորոնք կամ ընդհանուր հայր ունեն, բայց տարբեր մայրեր, կամ ընդհանուր մայր, բայց՝ տարբեր հայրեր:

ԳԼՈՒԽ III

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹՅԱՆ ԱՆՎԱՎԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

7. Ամուսնությունն անվավեր կարող է ճանաչվել միայն որենքով նախատեսված դեպքերում:

8. Անվավեր է ճանաչվում այն ամուսնությունը, վորը տեղի չի ունեցել մինչև յերկու ամուսինների կամ ամուսիններից մեկի ամուսնական հասակին հասնելը, բացի հետևյալ դեպքերից՝ ա) յերբ ամուսնությունը անվավեր ճանաչելու մասին դատական վորոշում կայացնելու ժամանակ ամուսինները հասել են ամուսնական հասակին, բ) յերբ ամուսնության հետևանքով տեղի չի ունեցել ծննդաբերություն կամ կնոջ հղություն, գ) յերբ ամուսնական հարաբերությունների հետևանքով առաջ է յեկել ամուսիններից մեկի հիվանդություն կամ անաշխատունակություն:

9. Անվավեր են ճանաչվում այն ամուսնությունները, վորոնք կայացրված են սույն Որենսգրքի 140-րդ հոդվ. խախտումներով:

60746-67

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ.— Այն դեպքում, յերբ ամուսնությունը անվավեր է ճանաչվում սույն Որենսգրքի 6-րդ հոդվ. «ա» կետի խախտման հետևանքով, նախկին ամուսնությունը մնում է իր ուժի մեջ:

10. Ամուսնությունը անվավեր ճանաչելու մասին գործը կարող է հաբուցվել ամուսինների կողմից, այն անձնավորությունների կողմից, վորոնց շահերը խախտված են այդ ամուսնության հետևանքով և պետական իշխանությունների կողմից:

11. Ամուսնությունները անվավեր ճանաչելու մասին գործերը քննվում են ժողովրդական դատարանում:

12. Ամուսնությունը անվավեր ճանաչելու մասին դատական վորոշումը որինական ուժ ստանուլուց հետո՝ ամուսնությունը անվավեր է հաշվում այդպիսին կնքելու ժամանակից:

13. Այն անձինք, վորոնց ամուսնությունը անվավեր է ճանաչված, կարող են նորից ամուսնանալ, յեթե վերացված է ամուսնությունը անվավեր ճանաչելու մասին կայացված վորոշման հիմունքը:

ԳԼՈՒԽ IV

ԱՄՈՒՍԻՆՆԵՐԻ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԸ ՈՒ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

14. Ամուսնության տոմարագրության ժամանակ ամուսինները կարող են անել հայտարարություն՝ գրվելու մարդու կամ կնոջ ազգանունով, կար ամուսինների միացյալ ազգանունով, կամ պահպանել իրենց մինչամուսնական ազգանունները:

15. ՎՄՁ քաղաքացիության և ոտարյերկրյա քաղաքացիության մեջ գտնվող անձերի ամուսնությունը տոմարագրելիս՝ նրանցից յուրաքանչյուրը պահպանում է իր քաղաքացիությունը: Այդ անձանց քաղաքացիությունը կարող է փոփոխության յենթարկվել Միութենական որենքով սահմանված կարգով:

16. Ամուսիններից մեկի բնակավայրի փոփոխությունը մյուս ամուսնու համար նրան հետևելու պարտականություն չի ստեղծում:

17. Մինչև ամուսնությունը ամուսիններին պատկանող գույքը նրանց բաժան գույքն է համարվում: Ամուսնությունը ընթացքում վաստակված գույքը համարվում է ամուսինների ընդհանուր գույքը հավասար բաժնով:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ.— Կնոջ աշխատանքը անային տնտեսություն վարելու և յերեխաներին խնամելու գործում հավասարեցվում է աղամարդ ամուսնու ապրուստի միջոցներ հայթհայթելու աշխատանքին և ստեղծում է գույքի հանդեպ հավասար ստացվածքային իրավունք:

18. Այս Որենագրքի 17-րդ հոդվածի ներգործութեանը տարածվում է նաև այն անձանց գույքի վրա, վորոնք փաստապէս ամուսնական հարաբերութեաններէ մեջ են գտնվում:

19. Այն դեպքում, յերբ ամուսնութեանը տոմարագրված չի, դատարանի համար ամուսնական կենակցութեան ապացույց են հանգիստանում միատեղ կենակցելու փաստը, այդ կենակցութեան հետ ընդհանուր տնտեսութեան գոյութեանը, ամուսնական հարաբերութեաններէ արտահայտութեանը յերրորդ անձանց առջև անձնական գրագրութեան մեջ և այլ փաստաթղթերում և նույնպէս—նայած հանգամանքներին—փոխադարձ նյութական ոժանդակութեանը, դավակներին՝ միատեղ դատարակելը և այլն:

20. Անշափահանների (հոդվ. 5-րդ) ամուսնութեան դեպքում նրանց վրա սահմանված հոգաբարձութեանը վերացվում է:

21. Ամուսինները կարող են ունենալ իրար հետ որեւէքով թույլատրված ամեն տեսակի ստացվածքային և պայմանագրերից բխող փոխհարաբերութեաններ: Ամուսինների միջև կայացած այն համաձայնութեանները, վորոնք նվազեցնում են կնոջ կամ մարդու ստացվածքային իրավունքները, անվավեր են և պարտադիր չեն ինչպէս յերրորդ անձանց, այնպէս ել ամուսինների համար, վորոնց իրավունք և վերապահվում այդ համաձայնութեանները կատարելուց, ամեն ժամանակ հրաժարվելու:

22. Միջոցներից զուրկ անաշխատունակ ամուսինն իրավունք ունի սպորուստի միջոց ստանալու մյուս ամուսնուց, յեթե վերջինը դատարանի վորոշմամբ ոժանդակութեան ցույց տալու ընդունակ է ճանաչվում: Հավասարապէս սպորուստի միջոց ստանալու իրավունք ունի միջոցներից զուրկ աշխատունակ ամուսինը գործազրկութեան ժամանակ:

23. Ամուսնութեանը լուծելուց հետո յերեք տարվա ընթացքում միջոցներից զուրկ անաշխատունակ ամուսինը պահպանում է մյուս ամուսնուց սպորուստի միջոց ստանալու իրավունքը, յեթե վերջինը ընդունակ է ցույց տալու այդ ոժանդակութեանը և յեթե անաշխատունակութեանն առաջ է յեկել մինչև ամուսնութեանը, ամուսնութեան ընթացքում կամ թեպետ գրանից հետո, բայց ամուսնութեան մեջ գտնվելու կապակցութեամբ: Սպորուստի միջոց ստանալու իրավունք ունի նաև միջոցներից զուրկ և գործազուրկ ամուսինը՝ ամուսնութեանը լուծելուց հետո մեկ տարվա ընթացքում:

Սպորուստի միջոց ստանալու իրավունքը ամենայն դեպքում վերանում է սպորուստի միջոց ստացողի նոր ամուսնութեան հետեանքով, նաև սպորուստի միջոց վճարողի մահվան հետեանքով:

24. Սպորուստի միջոց ստանալու իրավունք ունեն՝ ինչպէս ամուսնութեան, այնպէս ել ամուսնութեանը լուծելու դեպքում նաև այն անձերը, վորոնք փաստապէս ամուսնական հարաբերութեաններէ մեջ են, թեկուզ և այդ հարաբերութեանները տոմարագրված չեն, յեթե նրանք համապատասխանում են այս Որենագրքի 19-րդ հոդվ. նախատեսված նշաններին:

25. Ամուսնութեանը դադարում է ամուսիններից վորեկ մեկի մահվան դեպքում, այլ և յեթե դատարանը նրան մահացած է ճանաչում:

26. Ամուսինների կենդանութեան ժամանակ ամուսնութեանը կարող է լուծվել ինչպէս ամուսինների փոխադարձ համաձայնութեամբ, այնպէս ել նրանցից վորեկ մեկի մի կողմի ցանկութեամբ (ապահարզան):

27. Ամուսնութեան լուծումը ամուսինների կենդանութեան ժամանակ (ապահարզան) տոմարագրվում է քաղաքացիական կացութեան ակտերի տոմարագրութեան մարմիններում, ինչպէսի արձանագրութեանը ամուսնութեան լուծման անվիճելի ապացույց է ներկայանում:

28. Այն դեպքում, յերբ բացակայում է ապահարզանի տոմարագրութեանը՝ ամուսնալուծութեան փաստը կարող է հաստատվել նաև դատարանի կողմից:

29. Ամուսնալուծութեանը տոմարագրելիս ամուսինները հայտնում են, թե ինչ սպգանուենով և կամենում գրվել նրանցից յուրաքանչյուրը: Ամուսինների մեջ այդ հարցում համաձայնութեան չլինելու դեպքում՝ նրանցից յուրաքանչյուրին վերապահվում է նրա մինչամուսնական արգանուենը: Այն դեպքում, յերբ ամուսնութեանը դադարել է ամուսինների մեկի մահվան կամ նրան դատական կարգով մահացած ճանաչելու հետեանքներով, կենդանի մնացած ամուսինը պահում է ամուսնութեան ժամանակ հաստատված արգանուենը:

30. Քաղաքացիական կացութեան տոմարագրութեան մարմինների կողմից ամուսնալուծութեանը տոմարագրելիս անպայման հարց է դրվում այն մասին, թե ամուսիններից վորի մոտ և դավախներից վորն է մնում դատարանի վերջուր, և թե նրանցից վորը և ինչ չափով պետք է հոգա դավախների սպորուստի ծախքիցը, այլ և՛ անաշխատունակ ամուսնուն հասանելիք սպորուստի չափը: Յեթե ամուսինների մեջ այդ հարցերի մասին համաձայնութեան կայացել է, այդպիսին մուծվում է տոմարագրութեան մասյանը, վորի քաղվածքը տրվում է ամուսիններից յուրաքանչյուրին: Այդ համաձայնութեանը չի գրվում նախկին ամուսիններին և դավախներին հետագայում ընդհանուր դատապահանջի կարգով՝ համաձայնութեամբ նախատեսվածից ավելի կամ պակաս չափով սպորուստի միջոց պահանջելու իրավունքից:

31. Համաձայնութեան մեջ հիշատակված պարտականութեանները չկատարելու դեպքում, շահագրգռված անձերը կարող են դիմել նոտարական որդանին՝ պետական նոտարյատի մասին կանոնադրութեան 46-րդ հոդվ. համաձայն, կատարողական մակագրութեան ստանալու համար:

32. Համաձայնութեանը չլինելու դեպքում դավախների սպորուստի միջոցի չափի հարցը տնորինվում է ընդհանուր դատապահանջի կարգով, ըստ վորում դատարանը հարցախնդիրն ընդունելու հետ միաժամանակ, նայած գործի հանգամանքներին և յեկնելով դավախների շահերի պաշտպանութեան տեսակետից, վորոշում է կայացնում այն մասին, թե ժամանակավորապէս:

մինչև վեճի վերջնական լուծումը, ծնողներից վորը և ինչ չափով պարտական է հոգալ զավակները պահելու ծախսերը նաև, ում մոտ պետք է դաստիարակվեն զավակները:

Կարելիքավոր և անաշխատունակ կամ գործազուրկ ամուսնու ապրուստի միջոցի՝ չափի հարցը, համաձայնություն չլինելու դեպքում, նույնպես վորոշվում է դատարանի կողմից ընդհանուր դատապահանջի կարգով:

ԲԱԺԻՆ ՅԵՐԿՐՈՐԴ

ԶԱՎԱԿՆԵՐԻ ՈՒ ԾՆՈՂՆԵՐԻ ՅԵՎ ԱԶԳԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ ԳՏՆԸ-ՎՈՂ ՈՒՐԻՇ ԱՆՁԱՆՑ ՓՈՒՅԱՐԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

**ԳԼՈՒԽ V
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՍՎՋԲՈՒՆՔՆԵՐ**

33. Զավակների և ծնողների փոխադարձ հարաբերությունները հիմնված են արեւակցության վրա: Այն զավակները, վորոնց ծնողները ամուսնացած չեն, վայելում են նույնպիսի իրավունքներ, ինչպես և ամուսնացած ծնողների զավակները:

34. Զավակների հայրը և մայրը արձանագրվում են ծննդամատյանի մեջ:

35. Ծնողների մասին արձանագրություն չլինելու կամ արձանագրության անկանոնության կամ թերության դեպքում՝ շահագրգռված անձանց իրավունք է վերապահվում դատական կարգով ապացուցելու կամ ժխտելու հայրությունը և մայրությունը:

36. Անկախ այն հանգամանքից՝ գտնվում է նա արդյոք ամուսնության մեջ թե չի գտնվում, ամեն մեկ հղիացած կամ զավակը ծնած կին իրավունք ունի հայտարարություն ներկայացնել զավակի հոր մասին քաղաքացիական կացության ակտերի արձանագրության տեղական մարմինն ըստ իր բնակավայրի, հիշատակելով զավակի հոր անունը, հայրանունը, ազգանունը՝ աշխատանքի կամ ծառայության վայրը:

Զավակ ծնվելուց հետո այդ հայտարարությունը կարելի չէ անել միայն մեկ ամսվա ժամանակամիջոցում: Այդ ժամանակամիջոցն անցնելուց հետո հայրությունը կարելի չէ հաստատել միայն դատական կարգով:

Հղիացած կնոջ կողմից ներկայացրած հայտարարությանը պետք է կցվի բժշկական վկայական, վորը պետք է պարունակի իր մեջ ինչպես հղության փաստի, նույնպես և սաղմառության ժամանակի մոտավորապես վորոշման հաստատումը: Այդ հայտարարությունը կարող է հաստատվել սպասելիք յերեխայի հոր կողմից, ինչպիսի հաստատումը համահավասար է յերեխային հոր կողմից իրեն զավակ ճանաչելուն:

37. Այն դեպքում, յերբ հղության կամ զավակ ծնվելու վերաբերյալ հայտարարությունը սրվում է միայն մոր կողմից, քաղաքացիական կացության ակտերի արձանագրության տեղական մարմինը յերեք որվա ժամանակամիջոցում ուղարկում է հայտարարության մեջ իբրև հայր հիշատակված անձնավորությանը ծանուցում այդ մասին, պարտավորելով վերջինին ծանուցումը հանձնելուց հետո մեկ ամսվա ընթացքում հայտնել՝ ճանաչում է արդյոք նա իրեն զավակի հայր թե չէ: Ծանուցումը հանձնելու մասին վերցվում է ստացագիր:

Յեթե հայտարարության մեջ հայր անվանված անձնավորությունը յերեխային իրեն զավակ չի ճանաչում, յերեխայի մայրը այդ հանգամանքը կարող է ապացուցել դատարանի միջոցով՝ ընդհանուր դատապահանջի կարգով:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ.—Յեթե մոր կողմից ներկայացրած հայտարարության մեջ զավակի հայր է անվանված սաղմնավորման շրջանից հետո մահացած ամուսինը՝ քաղաքացիական կացության ակտերի տոմարագրության մարմինը մոցնում է նրան արձանագրությունների գրքի մեջ իբրև զավակի հայր, համաձայն մոր կողմից արած հայտարարության:

38. Զավակի ծնողների մասին քաղաքացիական կացության ակտերի տոմարագրության գրքերում արձանագրություն չլինելու կամ արձանագրության անկանոնության դեպքում, նաև զավակի ծննդյան թվականի անկանոնության դեպքում, շահագրգռված անձանց և շահագրգռված հիմնարկություններին իրավունք է վերապահվում դատական կարգով ապացուցելու կամ ժխտելու զավակի ծագումն վորոշ ծնողներից կամ վորոշ հայրից կամ մայրից, նաև զավակի ծննդյան թվականը:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ 1.—Քաղաքացիական կացության ակտերի գրքերում զավակի ծնողների մասին արած արձանագրությունը դատական կարգով բողոքարկելու դեպքում, նաև զավակի հայր կամ մայր վոչ թե տոմարագրած անձանց, այլ ուրիշ անձնավորություններ ճանաչելու մասին գործերը քննող դատարանը վորոշում է կայացնում, յեթևելով քացառապես զավակի շահերը պաշտպանելու տեսակետից, և պարտավոր է մերժել իսկական հոր և մոր կողմից ներկայացրած հայցը, յեթե զավակի շահերը այդ են պահանջում:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ 2.—Այն դեպքում, յերբ դատարանը վորոշում է կայացնում զավակի ծագման վերաբերյալ կամ թե արձանագրության ճիշտ կամ անկանոն լինելու մասին՝ համապատասխան գրանցումը քաղաքացիական կացության ակտերի տոմարագրության գրքերում կատարվում է դատարանի կայացրած վորոշման հիման վրա:

39. Քաղաքացիական կացութեան ակտերի արձանագրութեան տեղական մարմինն աված հայտարարութեան մեջ իրեն հայր ճանաչող անձնավորութեանը կամ որեւորո՞վ սահմանված կարգով այդպիսին ճանաչված անձը պարտավոր է զավակի հղութեան, ծննդաբերութեան և կերակրման հետ կապված ծախսերին մասնակցել:

Վերոհիշյալ անձնավորութեանը նույնպէս պարտավոր է նյութական բժանդակութեան ցույց տալու զավակի մորը՝ ինչպէս նրա հղութեան ժամանակ, նույնպէս և ծննդաբերութեանց հետ մեկ տարվա ընթացքում:

40. Յեթե գատարանը հայրութեան հարցը քննելիս հաստատի, վոր զավակի մայրը սաղմնավորման շրջանում՝ բացի նրա հայտարարութեան մեջ հիշատակված անձից՝ սեռական հարաբերութեան մեջ և յեղել նաև այլ անձանց հետ, ապա գատարանը, յիշելով բացառապէս զավակի շահերից, վորոշում է կալաքննում այդ անձերից վորեւէ մեկին զավակի հայր ճանաչելու մասին և դնում է նրա վրա այս Որենագրքի 39-րդ հոդվածով նախատեսված պարտականութեանները:

ԳԼՈՒԽ VI

ԱԶԳԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ ԳՏՆՎՈՂ ԱՆՁԱՆՑ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԸ ՅԵՎ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

41. Ծնողական իրավունքները կիրառվում են բացառապէս նկատելի և անհայտ զավակների շահերը, և այդ իրավունքները անկանոն կարգով կիրառելու դեպքում՝ գատարանին իրավունք է վերապահվում զրկելու ծնողներին իրենց իրավունքներից:

42. Յեթե ծնողները մեկ ընդհանուր ազգանուն են կրում, ապա այդ ազգանունն է սահմանվում նաև զավակների համար: Յեթե ծնողներն ընդհանուր ոչ ունեն չեն կրում, ապա զավակների ազգանունը սահմանվում է ծնողների համաձայնութեամբ՝ հոր կամ մոր ազգանունը կամ թե ծնողների միացյալ ազգանունը: Յեթե ծնողների միջև ազգանվան մասին համաձայնութեան չլինի, ապա զավակների ազգանունը վորոշվում է ինամակալութեան և հոգաբարձութեան մարմնի կողմից: Հոր անհայտ լինելու դեպքում զավակը կրում է մոր ազգանունը: Ամուսնալուծութեան դեպքում զավակները պահպանում են այն ազգանունը, վորն ստացել են ծնունդն արձանագրելու ժամանակ:

43. Ծնողների տարբեր քաղաքացիութեան դեպքում զավակների քաղաքացիութեանը վորոշվում է ԽՍՀՄ որեւորով:

44. Զավակների վերաբերյալ բոլոր միջոցառումները ձեռնարկվում են յերկու ծնողների կողմից միասեղ:

Ծնողները պարտավոր են հոգ տանել իրենց անչափահաս զավակներին և մասնավորապէս՝ նրանց դաստիարակելու, համաձայն խորհրդային իշխանութեան նպատակներին, Ֆիզիկապէս զարգացնելու և հանրութեն ոգտակար գործունեութեան համար պատրաստելու մասին:

45. Ծնողների միջև տարաձայնութեան լինելու դեպքում, վիճելի հարցը լուծվում է ինամակալութեան և հոգաբարձութեան մարմինների կողմից ծնողների մասնակցութեամբ:

46. Յեթե ծնողները միասին չեն ապրում, ապա նրանց համաձայնութեանց և կախված, թե նրանցից վորի մոտ պետք է մնան անչափահաս զավակները: Ծնողների մեջ համաձայնութեան չլինելու դեպքում՝ այդ հարցն ընդհանուր գատապահանջի կարգով լուծում է ժողովրդական գատարանը:

47. Ծնողները պարտավոր են ապրուստի միջոց հայթհայթել ինչպէս անչափահաս, այնպէս էլ անաշխատունակ կարիքավոր և գործազուրկ չափահաս զավակներին, վերջիններին այն դեպքում միայն, յեթե ծնողներն իրենց անտեսական դրութեամբ ի վիճակի չեն ցույց տալ նրանց սովորակութեան:

48. Խորթ մոր և խորթ հոր վրա նույնպէս դրվում է պարտականութեան սովորակելու անչափահաս և կարիքավոր զավակներին հետևյալ դեպքերում՝

- ա) յեթե այդ զավակների ծնողներն մահացել են,
- բ) յեթե ծնողները բավականաչափ միջոցներ չունեն հոգալու զավակներին կարիքները:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ.— Սույն հոդվածով մասնանշված պարտականութեանը անցնում է նույնպէս այն բոլոր անձանց վրա, վորոնք Քաղաքացիական Որենագրքի 418 և 421 հոդվածների հիման վրա ստացել են խորթ հորից կամ խորթ մորից գույք, յեթե վերջինները պահելիս են յեղել կամ ըստ որեւոր պարտավոր են յեղել պահելու խորթ վորդուն կամ խորթ աղջկան: Այդ պարտականութեանը անցնում է ստացված գույքի սահմաններում՝ գույք ստացողներին համապարտու համեմատ պատասխանատվութեամբ ըստ ստացած գույքի չափի:

49. Խորթ վորդիք և խորթ աղջիկները պարտավոր են ապրուստի միջոց հայթհայթել կարիքավոր անաշխատունակ խորթ հորը կամ խորթ մորը այն դեպքում, յեթե իրենք գտնվելիս են յեղել նրանց ծախքում:

50. Անչափահաս զավակներին թե անձնական և թե ստացվածքային շահերի պաշտպանութեանն ընկնում է ծնողների վրա, վորոնք զավակների ներկայացուցիչներն են հանդիսանում գատարանում և այլ հաստատութեաններում:

51. Ծնողներն իրավունք ունեն գատապահանջի կարգով պահանջելու, վոր զավակներին իրենց վերադարձնեն այն բոլոր անձերը, վորոնք նրանց իրենց մոտ են պահում վոչ որեւոր կամ գատարանի վորոշման վրա. գատա-

րանը ձեակհանորեն կաշկանդված չե ծնողները իրավունքով և յուրաքանչյուր անգամ գործը պետք է լուծի բացառապես նկատի ունենալով զավակների շահերը: Այն դեպքում, յերբ դատարանը մերժում ծնողներին՝ նա պարտավոր է այդ մասին տեղեկացնել խնամակալության և հոգաբարձության մարմինն ինամակալ նշանակելու համար:

52. Ծնողներին իրավունք է վերապահվում զավակների համաձայնութեամբ նրանց աշակերտության և վարձու աշխատանքի տալու պայմանագրեր կնքել այն դեպքում և այն կարգով, վորոնք նախատեսված են աշխատանքի գործող որենադրութեամբ:

53. Այն դեպքում, յերբ ծնողները չեն կատարում կամ անորինաչափ են կատարում իրենց պարտականութեանները զավակների նկատմամբ, այլ և այն դեպքում, յերբ դաժան վերաբերմունք են ցույց տալիս դեպի զավակները, — դատարանը վորոշում է կայացնում այդ ծնողներին զրկել իրենց ծնողական իրավունքներից, խլել զավակներին ծնողներից և հանձնել նրանց խնամակալության և հոգաբարձության մարմիններին, մինչուչն ժամանակ դատարանը կարող է վորոշել գանձել յերկու ծնողից ել զավակի համար ապրուստի միջոց: Այդ գործերը լուծվում են կնամակալության և հոգաբարձության որդանի ներկայացուչի յեզրակացութեանը լսելուց հետո:

54. Ծնողական իրավունքից զրկելու մասին գործերը կարող են հարուցվել համապատասխան պետական մարմինների, ինչպես նաև հասարակական կազմակերպութեանները կողմից, այլ և շահագրգռված անձանց հայտարարութեանները հիման վրա:

Խնամակալության մարմիններին իրավունք է վերապահվում մինչև դատարանի վճիռը՝ վորոշում կայացնել զավակներին առնելու ծնողներից կամ այլ անձերից, վորոնց խնամքի տակ նրանք գտնվում են, յեթե զավակներին այդ անձանց մոտ թողնելը վտանգավոր է զավակների համար:

55. Ծնողական իրավունքներից դատարանի վորոշմամբ զրկված ծնողները չեն զրկվում խնամակալության և հոգաբարձության մարմին խնամքին հանձնված զավակների հետ տեսակցելու իրավունքից: Սակայն խնամակալության և հոգաբարձության մարմինը կարող է ծնողներին թույլ չտալ տեսակցել զավակների հետ, յեթե գտնի, վոր այդպիսի տեսակցութեանը կարող է վնասակար ազդեցութեան ունենալ անչափահասի վրա:

56. Ծնողական իրավունքներից զրկվելը ծնողներին չի ազատում զավակների ապրուստի և դատտիրակելու ծախսերը հոգալուց:

57. Զավակները պարտավոր են ապրուստի միջոցներ հայթհայթել իրենց ծնողների համար՝ նրանց անաշխատունակութեան կամ անգործութեան դեպքերում:

Ծնողների ապրուստի միջոցի չափը ամեն մեկ զավակի համար բնորոշվում է՝ ծնողների կարիքավորութեան և անաշխատունակութեան չափի և ամեն մեկ զավակի տնտեսական գրութեան համեմատ:

58. Յեթե ծնողները չկամենան ապրուստի միջոց հայթհայթել զավակներին, այլ և յեթե զավակները չկամենան հոգալ ծնողների ապրուստը այս Որենագրքի 47 և 57 հոդվածներով նախատեսված դեպքերում, ապա ապրուստի միջոց ստանալու իրավունք ունեցող անձերը կարող են դատական կարգով պահանջել իրենց ապրուստը:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ.— Ծնողների կամ զավակների նյութական դրութեանը փոխվելու դեպքում, դատարանի վճիռը կարող է փոխվել դատարանի կողմից՝ ընդհանուր դատասպահանջի կարգով:

59. Միատեղ ապրուստի միջոցներ հայթհայթելու պարտավորված անձնավորութեանները պատասխանատու չեն հավասար չափով՝ բացառութեամբ այն դեպքերի, յերբ դատարանը, նկատի առնելով պարտավորված անձերի նյութական տարբեր վիճակը, կամ նրանցից վորևե մեկի բացակայութեանը, կամ այլ հարգելի պատճառներով՝ անհրաժեշտ կհամարի այդ պարտականութեան կատարմանը մասնակցելու այլ չափեր սահմանել:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ.— Ծնողների և զավակների իրավունքները գյուղացիական ծխի գույքի վերաբերմամբ սահմանվում է Հողային Որենագրքի համապատասխան հոդվածներով:

60. Կարիքավոր անչափահաս յեղբայրներն և քույրերն իրավունք ունեն ապրուստի միջոց ստանալու բավականաչափ միջոցների տեր իրենց յեղբայրներից և քույրերից այն դեպքերում, յերբ հիշյալ յեղբայրներն ու քույրերը չեն կարող ապրուստի միջոցներ ստանալ իրենց ծնողներից՝ վերջինների միջոցներից գուրկ լինելու կամ չքավորութեան պատճառով:

61. Անաշխատունակ և կարիքավոր պահն ու տասն իրավունք ունեն ապրուստի միջոց ստանալու իրենց բավականաչափ միջոցների տեր թոռներից, յեթե միայն անկարող են այդ միջոցներն ստանալու իրենց ամուսիններից կամ զավակներից: Նմանապես ապրուստի միջոց ստանալու իրավունք ունեն իրենց բավականաչափ միջոցների տեր պապից և տատից նաև թոռները, յեթե այդ միջոցները չեն կարող ստանալ իրենց ծնողներից, յեղբայրներից և քույրերից:

62. Աշխատավորական, հողագործական տնտեսութեան (ծխի) անդամից զավակի համար ապրուստի միջոցներ բռնագանձելիս, յերբ նրա անձնական միջոցները բավական չեն զավակին ապահովելու համար, վերջինս իրավունք ունի ապրուստի միջոցը ստանալու ծխի ընդհանուր գույքի այն մասից, վորը հասնում է ծխի հիշյալ անդամին:

Այս պարագաներում բռնագանձումը —
 ա) թույլատրվում է միմիայն ծխի այնպիսի անդամների նկատմամբ, վորոնք ընդհանուր անտեսութեան են վարում, և

բ) կարող է դարձվել միմիայն զբաղման զբաղման և անտեսութեան արդյունքների վրա, սակայն չի կարող տեղի ունենալ հողից, անասուններից, ինվենտարից և ծխի ընդհանուր անտեսութեան սարք ու կարգից հարկադիր կերպով բաժին հանելու միջոցով, յետև այդ ձևով բաժին հանելը չի կատարվում այն կարգով և պայմաններում, վորոնք նախատեսված են Հողային Որենսգրքով՝ աշխատավորական հողագործական անտեսութեան (ծխերի) բաժանութեան համար:

ԳԼՈՒԽ VII Վ Ա Ր Դ Ե Գ Ր ՈՒ Ս

63. Վորդեգրումը թույլատրվում է միմիայն անչափահասների նկատմամբ և բացառապես յերեխաների շահերը նկատի ունենալով:

64. Վորդեգրելու իրավունք ունեն բոլոր այն անձինք, վորոնք հասել են քսան տարեկան հասակին, բացառութեամբ՝

ա) վանականների ու կրօնական պաշտամունքների հոգևոր սպասավորների՝ բոլոր դավանութեանների,

բ) պաշտոնյաների և գործակալների՝ նախկին վոստիկանութեան, ժանդարմական արանձին վարչութեան ու պահնորդական բաժանմունքների, Ռուսաստանի նախկին թագավորական տան անդամների, այլ և վոստիկանութեան և ժանդարմերիայի գործունեութեանը ղեկավարող անձերի,

գ) անգործունակների,

դ) դատական կարգով ծնողական և այլ իրավունքներից զրկվածների,

ե) վորդեգրվողի պարտապանների ու պարտատերերի, այլ և այն անձերի, վորոնք շահերը ներհակ են վորդեգրվողի շահերին:

65. Վորդեգրումը կատարվում է խնամակալութեան և հոգաբարձութեան մարմինների վորոշմամբ և յենթակա յե տոմարագրութեան ընդհանուր կարգով քաղաքացիական կացութեան ակտերի տոմարագրութեան մարմիններում, վորոնց այդ նպատակի համար ուղարկվում է հիշված վորոշման պատճենը:

66. Վորդեգրման ժամանակ վորդեգրվողը կարող է ստանալ վորդեգրողի ազգանունը, իսկ յերբ վորդեգրվում է արական սեռի անձնավորութեան, նաև վորդեգրողի հայրանունը: Յերբ վորդեգրումը կատարվում է ամուսինների կողմից՝ վորդեգրվողի ազգանունը վորոշվում է նրանց համաձայնութեամբ:

67. Յերբ վորդեգրողը ունի ծնողներ կամ գտնվում է խնամակալութեան կամ հոգաբարձութեան տակ, վորդեգրման համար պահանջվում է ծնողների, խնամակալների և հոգաբարձուների համաձայնութեանը:

Մանկատներում գտնվող և ծնողներ չունեցող յերեխաները վորդեգրելու համար պահանջվում է Լուսավորութեան Ժողովրդական Կոմիտեի ատի

անչափահասների սոցիալական-իրավական պաշտպանութեան բաժնի համաձայնութեամբ:

68. Յեթե վորդեգրում է ամուսնացած վորեկ մեկը, անհրաժեշտ է մյուս ամուսնու համաձայնութեամբ:

69. Տասը տարին լրացած յերեխաների վորդեգրումն առանց նրանց համաձայնութեան չի թույլատրվում:

70. Վոչ վոք չի կարող վորդեգրվել յերկու կամ ավելի անձնավորութեանների կողմից, բացառութեամբ ամուսինների կողմից վորդեգրվելու դեպքից:

71. Թույլատրվում է մի քանի անձանց վորդեգրելը:

72. Թույլատրվում է խնամարկյալի վորդեգրումը նրա խնամակալի կամ հոգաբարձուի կողմից, այդ դեպքում վորդեգրողը պետք է հրաժարվի իր խնամակալական պարտականութեաններից:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ.—Այն հաստատութեանը, վորը սույն հոդվածով նախատեսված ղեկըրում վորոշում է կայացնում վորդեգրման մասին, կարող է վորոշումը կայացնել միայն այն դեպքում, յերբ խնամակալը հանձնել է խնամարկյալի բոլոր գույքը այդ նպատակի համար նշանակված խնամակալին:

73. Վորդեգրվածներն ու նրանց սերունդը վորդեգրողների նկատմամբ և վորդեգրողները՝ վորդեգրվածների և նրանց սերունդի նկատմամբ իրենց անձնական, ստացված քային իրավունքների և պարտականութեանների ապարեզում հավասարեցվում են ծագումով ազգականներին: Միաժամանակ՝ վորդեգրվածները և նրանց սերունդը կորցնում են բոլոր իրավունքները և ազատվում են բոլոր պարտականութեաններից՝ հանձնա իրենց ուրիշ ծագումով ազգականների:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ.—Սույն հոդվածի ներգործութեանը տարածվում է բոլոր այն անձանց վրա, վորոնք կամ վորդեգրված են և կամ ընդունված եր ընտանիքի մեջ ինչպես վորդեգրվածներ և ընկալնվածներ (Որ. Ժող. 1926թ. № 5, հոդվ. 110):

74. Անչափահասի ընտանիքի մեջ ընդունելը փաստորեն՝ առանց իրավաբանական ձևակերպման, կարող է դատարանի հաժար հիմք ծառայել այդ անչափահասին իրավասու ձանաչել պահանջելու ապրուստի միջոց այն անձնավորութեանից, վորի ընտանիքը նա ընդունված է:

75. Յուրաքանչյուր անձ կամ հաստատութեան կարող է դատական կարգով հարց հարուցանել վորդեգրումը բեկանելու մասին, յետև այդ են պահանջում յերեխայի շահերը:

76. Վորդեգրումը բեկանալու դեպքում դատարանը վորոշում է կայացնում յերեխան վորդեգրողից վերցնելու, վերականգնելու ծնողների իրավունքը

և յերեխային ծնողներին հանձնելու, յեթե կան այդպիսիները, կամ թե խնամակալության ու հոգաբարձության մարմինների խնամքին հանձնելու մասին:

77. Ոտարյեղկրյա քաղաքացիները, վորոնք բնակվում են ՎՍՍՀ տեր-
բխտորեայի վրա և պատկանում են բանվոր դասակարգին, ինչպես նաև
ուրիշ աշխատանքը չհասագործող գյուղացիության թվին՝ խորհրդային քա-
ղաքացիների յերեխաներին վորդեգրելու դեպքում պետք է ղեկավարվեն
սույն գլխի մեջ նախատեսված կանոններով, ստանալով, բացի դրանից,
ամեն մի դեպքում այն շրջանային գործադիր կոմիտեյի համաձայնությունը,
վորի շրջանում ապրում է վորդեգրվողը: Այն դեպքում, յերբ ոտարյեղկրյա
քաղաքացին, վորը ցանկանում է կատարել վորդեգրումն, այդ աշխատավոր
կատեգորիաներին չի պատկանում, պահանջվում է համապատասխան կեն-
տրոնական Գործադիր կոմիտեյի թույլատրությունը:

ԲԱԺԻՆ ՅԵՐՐՈՐԴ

ԽՆԱՄԱԿԱԼՈՒԹՅԱՆ ՅԵՎ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

ԳԼՈՒԽ VIII

ԽՆԱՄԱԿԱԼՈՒԹՅԱՆ ՅԵՎ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹՅԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԻՄՈՒՆԲՆԵՐԸ

78. Խնամակալությունը և հոգաբարձությունը սահմանվում են ան-
գործունակ անձի, նրա որինական իրավունքների և շահերի պաշտպանու-
թյան համար, այլ և որենքով նախատեսված դեպքերում նրա ստացվածքի
պաշտպանության համար:

79. Խնամակալությունը նշանակվում է տասնևչորս տարին չլրացրած
անչափահասների և սահմանված կարգով տկարամիտ կամ հոգեկան հիվանդ
ճանաչվածների նկատմամբ: Բացի դրանից խնամակալությունը նշանակվում
է անհայտ-բացակայող կամ մահացած անձանց գույքի վրա որենքով սահ-
մանված դեպքերում: Խնամակալները իրենց խնամարկյալների անունից և
նրանց շահերը նկատի ունենալով՝ իրականացնում են նրանց իրավունքները
և կատարում են նրանց պարտականությունները:

80. Հոգաբարձությունը նշանակվում է տասնևչորս տարեկանից մինչև
տասնութ տարեկան անչափահասների, այլ և չափահասների վերաբերմամբ,
յեթե վերջինները շնորհիվ իրենց ֆիզիկական վիճակի՝ անկարող են ինք-
նուրույն կերպով պաշտպանելու իրենց իրավունքները:

81. Ծնողները և վորդեգրողները խնամակալ և կամ հոգաբարձու յեն
համարվում առանց հատուկ նշանակման:

82. Խնամակալության բոլոր տեսակները վարում են համապատասխան
մարմինները, վորոնք մատնանշված են խնամակալության և հոգաբարձու-
թյան մասին կանոնադրության մեջ:

83. Խնամակալությունն և հոգաբարձությունն անմիջականորեն իրա-
կանացնելու նպատակով՝ խնամակալության և հոգաբարձության մարմինները
խնամակալ կամ հոգաբարձու են նշանակում խնամարկյալին մոտիկ անձերից,
իսկ այդպիսիները չլինելու դեպքում՝ այդ նպատակով արհեստակցական
կամ ուրիշ հասարակական կազմակերպությունների կողմից ընտրված անձե-
րից, նաև այլ անձերից:

84. Խնամակալությունն ու հոգաբարձությունը նշանակվում են ըստ
խնամակալության կամ հոգաբարձության յենթակա անձի բնակության
վայրի, կամ այն վայրում, վորտեղ գտնվում է խնամակալության յենթակա
գույքը (հոդվ. 100):

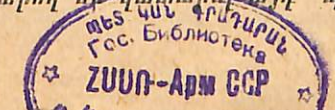
85. Խնամակալ կամ հոգաբարձու ընտրելու ժամանակ ուշադրության
պետք է առնվեն անձնական հատկությունները, համապատասխան պարտա-
կանություններ կատարելու ընդունակությունը, այն հարբերությունները,
վորոնք գոյություն ունեն ավյալ անձի և խնամակալության կամ հոգաբար-
ձության յենթակա անձի մեջ, այլ և, յերբ այդ հնարավոր է՝ նաև խնամար-
կյալի ցանկությունը:

86. Խնամակալ և հոգաբարձու չեն կարող լինել.---
- ա) ՎՍՍՀ սահմանադրությամբ՝ ակտիվ և պասսիվ ընտրական իրա-
վունքներից զրկվածները:
 - բ) դատական կարգով ծնողական իրավունքներից զրկվածները (հոդվ. 53):
 - գ) այն անձերը, վորոնց շահերը ներհակ են խնամակալության և
հոգաբարձության յենթակա անձերի շահերին, ինչպես նաև այն անձերը,
վորոնք նրանց հետ թշնամական հարբերություն ունեն:
 - դ) անչափահասները:
 - յե) այն անձերը, վորոնք հանված են աշխատավորների հասարակական
կազմակերպություններից:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ.—Այս հոդվածի «ա» կետում հիշված սահմանա-
փակումը չի տարածվում ծնողների և մոտիկ ազգականների (կետ «գ»
հոդվ. 6-րդ) վրա, իսկ «գ» կետի—ծնողների վրա:

87. Խնամակալ կամ հոգաբարձու նշանակվելուց հրաժարվել չի թույլա-
տրվում՝ բացառությամբ այս հոդվածում հիշատակված դեպքերից: Խնամա-
կալ կամ հոգաբարձու նշանակվելուց իրավունք ունեն հրաժարվելու՝ ա)
այն տղամարդիկ, վորոնց 55 տարին լրացել է և այն կանայք, վորոնց 50
տարին լրացել է, բ) նրանք, ովքեր հիվանդության, ֆիզիկական պակասու-
թյան, նյութական վիճակի կամ գրավունքի տեսակետից և կամ վաղած
պաշտոնի պատճառով անկարող են կատարել այդ պարտականությունները:

OUT 10-97

դ) այն անձերը, վորոնք իրենք յերկու կամ ավելի գավակ են դաստիարակում, դ) մինչև ութ տարեկան գավակ ունեցող մայրերը և հղացյալները և յե) արդեն իսկ խնամակալ կամ հոգաբարձու կարգված անձերը:

88. Անչափահաս խնամակալը և հոգաբարձուն պարտավոր է հոգալ նրա առողջութեան ու ֆիզիկական զարգացման մասին, նրա դաստիարակութեան ու կրթութեան մասին՝ խորհրդային իշխանութեան նպատակներին համապատասխան ուղղութեամբ և հանրային ոգտակար գործունեութեամբ զբաղվելու պատրաստ լինելու նպատակով: Հոգեկան հիվանդի կամ տկարամիտ անձի խնամակալը պարտավոր է միջոցներ ձեռնարկել նրան բժշկելու և խնամարկյալին առողջական վիճակին համապատասխան պայմաններում պահելու համար:

89. Խնամակալական և հոգաբարձական պարտականությունները կատարվում են ձրխարար: Յեթե խնամակալութեան և հոգաբարձութեան մարմիններին անորինութեան ներքո յեկամտարեր գույքեր կան, սպա այդ մարմինը կարող է վորոշ վարձատրություն նշանակել խնամակալին կամ հոգաբարձուին՝ այդ գույքից ստացվող գուտ յեկամտի տասը տոկոսից վոշ ավելի է չափով:

90. Խնամակալութեան և հոգաբարձութեան մարմնի կողմից անհրաժեշտ և ոգտակար համարված այն ծախքերը, վորոնք կատարվում են խնամարկյալի սպրոստը հոգալու համար, կատարվում են նրա ստացվածքի յեկամուտներից, իսկ սրանց անբավարար լինելու կամ կատարելատես բացակայելու դեպքում—խնամարկյալի բուն ստացվածքից, վորն ստացվում է խնամակալութեան և հոգաբարձութեան մարմնի թույլտվութեամբ:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ.— Խնամարկյալը վորեւ գույք չունենալու դեպքում՝ խնամակալութեան և հոգաբարձութեան մարմինը միջնորդություն է հարուցանում սոցիալական ապահովութեան մարմնի առաջ՝ խնամակալին միջոցներ արամադրելու մասին՝ խնամարկյալի սպրոստը հոգալու համար:

91. Խնամակալը իրավունք ունի իր խնամարկյալին յետ պահանջելու ամեն մի անձնավորությունից, վորը պահում է նրան իր մտ առանց վորեւ որինսական հիմքի:

92. ՎՄՆՀ այն քաղաքացիների նկատմամբ, վորոնք գտնվում են կամ գույքեր ունեն ՄՍՀ Միութեան սահմաններից դուրս՝ խրամակալություն և հոգաբարձություն հաստատելու կարգը վորոշվում է առանձին (տես հավելվածը):

[1930 թ. նոյեմբերի 9-ին (ՎՄՆՀ Որ. ժող. 1930 թ. № 23, հոդվ. 319)]:

ԳԼՈՒԽ IX

ԽՆԱՄԱԿԱԼՆԵՐԻ ՅԵՎ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒՆԵՐԻ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԸ ՅԵՎ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

93. Խնամակալական պարտականությունները կայանում են՝ խնամարկյալի անձնավորութեան մասին հոգալու, նրա գույքը կառավարելու և նրա բոլոր գործերով նրա տեղը ներկայանալու գործում:

94. Խնամակալը կարող է կատարել այն բոլոր գործարքները, վոր կարող եր կատարել ինքը խնամարկալը, յեթե նա գործունակ լիներ, այլ և այն գործարքները, վոր կարող եր կատարել այն գույքի սեփականատերը, վորի վրա խնամակալություն է նշանակված, բացի ա) գույքը ոտարելուց, բ) գրավ դնելուց, գ) մուրհակներ և այլ պարտաթղթեր տալուց, դ) որենքով կամ կտակով ստացված ժառանգությունից հրաժարվելուց, յե) գույքը յերկար ժամանակով վարձակալութեան տալուց (մեկ տարուց ավելի), զ) խնամարկյալին պատկանող ձեռնարկութեան գործունեությունը զաղարեցնելուց, ը) ընկերութեան պայմաններ կնքելուց, թ) քաղաքացիական գործը հաշտութեամբ վերջացնելուց: Այս գործողությունները կատարելու համար անհրաժեշտ է խնամակալութեան և հոգաբարձութեան մարմինների համաձայնությունը: Խնամարկյալին պատկանող գույքի նվիրումը, ինչպես նաև նրա անունից յերաշխափորութեան պայմանագիր կնքելը բնավ չի թույլատրվում:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ.— Եուտ փչացող կամ իր բնույթով վաճառման յենթակա գույքը—կարող է վաճառվել առանց խնամակալութեան և հոգաբարձութեան մարմինների թույլտվութեան:

95. Թույլատրելով գույքի ոտարումը կամ գրավ դնելը, խնամակալութեան և հոգաբարձութեան մարմինը պետք է ցուցմունքներ տա խնամակալին այն մասին, թե ստացված գումարները ինչ կարիքների վրա պետք է ծախսել:

96. Խնամակալը չի կարող վորեւ գործարք կատարել իր իսկ խնամարկյալի հետ, վոչ ել նրա ներկայացուցիչը հանդիսանալ խնամարկյալի և իր ամուսնու կամ սույն Որենագրքի 6-րդ հոդվ. հիշատակված մերձավոր ազգականների միջև գործարքներ կնքելիս կամ դատական վեճերի քննութեան ժամանակ և վոչ ել ձեռք բերել խնամարկյալի անունից պարտավորակներ: Խնամարկյալի՝ իրեն—խնամակալին կամ նրա ամուսնուն և ազգականներին (հոդվ. 6 ըդ) տալիք պարտքերը, յեթե այդպիսիները տրված են մինչև յովյալ անձի խնամակալ նշանակելը, հատուցվում են խնամակալութեան և հոգաբարձութեան մարմնի թույլտվութեամբ:

97. Անչափահաս խնամարկյալին դաստիարակութեան և կրթութեան տալու, կամ հոգեկան հիվանդին այլ անձանց խնամքին հանձնելու համար

խնամակալը պետք է ստանա խնամակալության և հոգաբարձության մարմնի թույլտվությունը:

98. Այն անձերը, վորոնց վերաբերմամբ, համաձայն սույն Որենագրքի 80-րդ հոդվածի, հոգաբարձություն է նշանակվում, գործարքներ են կատարում անպայման իրենց հոգաբարձուների համաձայնությամբ: Այս Որենագրքի 94-րդ հոդվածում հիշատակված սահմանափակումները տարածվում են նաև հոգաբարձուների վրա: Հոգաբարձության ներքո գտնվողի անձնական աշխատանքով ձեռք բերված առաջարկների և գումարների վերաբերյալ գործարքներ կատարելու համար խնամակալության և հոգաբարձության մարմինների համաձայնությունը չի պահանջվում:

99. Խնամակալները և հոգաբարձուները հանդես են գալիս խնամարյալների և հոգաբարձության ներքո գտնվողների շահերը պաշտպանելու համար բոլոր հաստատություններում, վորոնց թվում նաև դատական հաստատություններում, ինչպես նաև ստացված քային պայմանագրեր կնքելիս:

100. Յեթե խնամակալը կամ հոգաբարձուն անիտույթ գտնվեն ղեպի իրենց պարտականությունները կամ ի չարը գործ դնեն, այդպիսիները կարող են հեռացվել իրենց պարտականությունները կատարելուց խնամակալության կամ հոգաբարձության ներքո գտնվող անձի, կամ պետական հաստատությունների, հասարակական կազմակերպությունների կամ առանձին քաղաքացիների միջնորդությամբ, — այլ և խնամակալության և հոգաբարձության մարմնի նախաձեռնությամբ: Այն ղեպքում, յերբ խնամակալի կամ հոգաբարձուի գործողությունների մեջ նկատվեն քրեական-պատժելի արարքների նշաններ՝ նրանց դեմ հարուցվում է քրեական հետապնդում:

101. Խնամակալների և հոգաբարձուների գործողությունների դեմ կարելի չէ դանդաղ առ խնամակալության և հոգաբարձության համապատասխան մարմիններին թե այն անձանց կողմից, վորոնք գտնվում են խնամակալության կամ հոգաբարձության ներքո, և թե պետական կամ հասարակական հաստատությունների և յերբորդ անձանց կողմից:

102. Խնամակալության և հոգաբարձության տեղական մարմինների վորոշումների և կարգադրությունների դեմ դանդաղները արվում են այն կարգով, վորը ցույց է տված խնամակալության և հոգաբարձության մասին կանոնադրության մեջ:

ԳԼՈՒԽ X

ԽՆԱՄԱԿԱԼՈՒԹՅԱՆ ՅԵՎ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ԳՈՐԾԵՐԻ ՔՆՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԳԻ ՄԱՍԻՆ

103. Խնամակալության կամ հոգաբարձության գործերը քննելիս խնամակալության և հոգաբարձության մարմինը հրավիրում է դիմում ավողներին,

քին, գանգատավորներին, խնամակալներին և հոգաբարձուներին, գործով շահագրգռված անձերին, վկաներին, փորձագետներին, այլ և անհրաժեշտության ղեպքում՝ խնամակալության կամ հոգաբարձության ներքո գտնվող կամ խնամակալության ու հոգաբարձության յենթակա անձերին, Դիմողների, գանգատավորների և այլ անձերի չներկայանալը գործի քննության արգելք հանդիսանալ չի կարող, յեթե նրանց հրավեր ուղարկող մարմինը նրանց ներկայությունը պարտադիր չի համարում:

104. Խնամակալություն կամ հոգաբարձություն սահմանելու կամ վերացնելու, խնամակալներ կամ հոգաբարձուներ նշանակելու, նրանց արձակելու, գույքն ոտարելու կամ գրավ դնելու, իրավունքներից հրաժարվելու, բողոքները, հաշվետվությունները և յերեխայի դաստիարակության հետ կապված այլ և այլ խնդիրները քննելու մասին խնամակալության և հոգաբարձության մարմինները վորոշում են կայացնում, վորը հայտարարվում է շահագրգռված անձերին:

105. Յեթե այն անձը, վորի վերաբերմամբ խնամակալություն կամ հոգաբարձություն է նշանակված, գույք ունի խնամակալության և հոգաբարձության վորևէ այլ մարմնի գործունեության շրջանում, ապա վերջինը, հարկավորության ղեպքում, կարող է հշանակել առանձին խնամակալ այդ գույքը կառավարելու համար:

106. Անչափահասների վերաբերմամբ խնամակալություն և հոգաբարձություն սահմանելու անհրաժեշտության (այս Որենագրքի 79 և 80-րդ հոդվ. հոդվ.) մասին՝ պարտավոր են յերեք որվա ընթացքում տեղեկացնել ա) տնային վարչությունները, տնատերերը և վարձակալները, յեթե այդ տներում կան խնամակալության յենթակա անչափահասներ, բ) քաղաքացիական կացության ակտերի տոմարագրության մարմինները, յեթե մահվան փատը մոմարագրելու պահին նրանց հայտնի դառնա անխնամ մնացած անչափահաս վորերի, այլ և ընկեցիկների և վորերի մասին, գ) դատական կատարածուները, յերբ գույքը ցուցակագրելու ժամանակ նրանք խնամակալության կամ հոգաբարձության յենթակա անչափահասներ հայտնաբերեն կամ հայտնաբերեն գույքի պահպանության անհրաժեշտություն (հոդվ. 79-րդ), դ) դատական մարմինները և միլիցիան այն ղեպքում, յերբ ազատազրկման են դատապարտում, կամ կալանքի տակ են վերցնում իրենց խնամքի տակ անչափահասներ ունեցող անձանց, յերբ այդ անչափահասները դրա հետևանքով մնում են առանց պատշաճ հսկողության, յե) խնամակալության կամ հոգաբարձության յենթակա անձանց հետ ազգականությամբ կամ միասեղ տնտեսությամբ կապված քաղաքացիները:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ.— Խնամակալության և հոգաբարձության մարմինը անչափահասի վերաբերմամբ խնամակալություն է նշանակում նաև սեփական նախաձեռնությամբ, յեթե տեղեկանում է այդ անհիտանհրաժեշտության մասին:

107. Խնամարկյալների գույքի վաճառքը կատարվում է խնամակալութ-
թյան և հոգաբարձության մարմնի վորոշմամբ հրապարակային աճուրդով,
կամ անհրաժեշտության դեպքում՝ փորձագետների կողմից վորոշված ազատ
գնով: Աճուրդը յենթակա յե խնամակալության և հոգաբարձության մարմնի
հետագա հաստատման:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ.— Գյուղական վայրերում խնամակալության և
հոգաբարձության գործերով գյուղխորհուրդներին իրավունք է վերա-
պահվում, խնամակալների կամ հոգաբարձուների առաջարկությամբ՝
աճուրդ նշանակել վաճառելու համար խնամարկյալների գույքը, բայց
վոչ ավելի քան 15 սուբյուտ արժողությամբ: Իրա հետ միասին շրջա-
նային գործադիր կոմիտեյի վրա է զբվում խնամակալության և հոգա-
բարձության գործերի ընդհանուր ղեկավարությունը և անհրաժեշ-
տության դեպքում՝ աճուրդ նշանակելը վաճառելու համար խնամակա-
լության կամ հոգաբարձության ներքո գտնվող և 15 սուբյուտց ավել
արժողություն ունեցող գույքը:

108. Խնամարկյալին պատկանող զբամական գումարները, արժեթղթերը
և այլ արժեքները, բացառությամբ այն գումարներին, վորոնք անհրաժեշտ
են նրանց ապրուստը հոգալու և նրանց գույքը կառավարելու համար, պահ-
վում են պետական հաստատություններում (աշխատավորական խնայողական
զբամարկչներում, պետական բանկի բաժանմունքներում և այլն) և չեն կա-
րող գտնվել խնամակալի ձեռքին:

109. Խնամակալները և հոգաբարձուները յուրաքանչյուր տարի, վոչ
ուշ, քան մինչև փետրվարի մեկը, գրավոր հաշվետվություն են ներկայացնում
նախընթաց տարվա մասին խնամակալության և հոգաբարձության հա-
մապատասխան մարմնին: Խնամակալի կամ հոգաբարձուի հաշվետվությունը
պետք է պարունակի տեղեկություններ վոչ միայն այն մասին, թե գույքն
ինչպես է կառավարվել, կամ ինչ յեկամուսներ են ստացել իրենց խնամա-
կալության կամ հոգաբարձության ներքո գտնվող անձերը, կամ թե ինչ
ծախքեր են կատարված, այլ և այն մասին, թե ինչպես է իրագործվել
խնամակալության կամ հոգաբարձության ներքո գտնվող անձի վերաբերյալ
անհրաժեշտ հոգատարությունը, կրթությունը, նրա նախապատրաստությունը
ոգտակչը գործունեության և այլն:

Խնամակալությունը կամ հոգաբարձությունը դադարելուց հետո խնա-
մակալը կամ հոգաբարձուն ընդհանուր հաշվետվություն են ներկայացնում
գույքը կառավարելու և անորինելու մասին:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ.— Յերբ զավակներն ունեն իրենց անձնապես
պատկանող գույք, ապա և ծնողները պարտավոր են (հոգվ. 81-րդ)
հաշվետվություն ներկայացնել այդ գույքի մասին:

110. Հաշվետվությունները քննվում են ըստ ելության և այն դեպքում,
յերբ ճիշտ են համարվում՝ հաստատվում են: Հակառակ՝ պարագային խնա-
մակալից կամ հոգաբարձուից պահանջվում է ներկայացնել բացատրություն-
ներ, արդարացուցիչ փաստաթղթեր կամ թե ձեռք են առնվում համապա-
տասխան սրինական միջոցներ (հոգվ. 100-րդ):

111. Խնամակալությունը և հոգաբարձությունը դադարում են.—

ա) անչափահասների նկատմամբ, յերբ նրանք դառնում են չափահաս
կամ ամուսնանում են, բացառությամբ այն դեպքերի, յերբ սահմանված
կարգով բժշկական քննության յենթարկելուց հետո՝ անհրաժեշտ է համար-
վում շարունակել խնամակալությունը նրանց հոգեկան հիվանդության
կամ տկարամտության հետևանքով:

բ) հոգեկան հիվանդների նկատմամբ, յերբ սահմանված կարգով
քննելուց հետո՝ նրանք առողջացած են համարվում:

գ) այն դեպքում, յերբ մահանում է խնամարկյալը կամ հոգաբարձու-
թյան ներքո գտնվող անձը,

դ) գույքի նկատմամբ, յերբ անհայտ բացակայողը կընդհանրապես կամ
գույքը կընդունվի համապատասխան լիազորություն ունեցող անձնավորու-
թյան կողմից:

ԳԼՈՒԽ XI

ՀՈԳԵԿԱՆ ՀԻՎԱՆԳՆԵՐԻՆ ՅԵՎ ՏԿԱՐԱՄԻՏՆԵՐԻՆ ԲԺՇԿԱԿԱՆ
ՔՆՆՈՒԹՅԱՆ ՅԵՆԹԱՐԿԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

112. Խնամակալության և հոգաբարձության մարմինները, յերբ առ
յերես են գտնվում բավականաչափ տվյալներ խնամակալություն հաստա-
տելու համար հոգեկան հիվանդության կամ տկարամտության հետևանքով՝
տեղեկ համար հոգեկան հիվանդության կամ տկարամտության հաստուկ հանձնաժողովի
յենթարկում են այդ անձանց բժշկական քննության հատուկ հանձնաժողովի
կողմից՝ նախազանությամբ շրջանային գործկոմի աորաժնի վարիչի կամ
նրա կողմից լիազորված անձի և առնվազն յերկու բժշկի անդամակցությամբ,
վորոնցից մեկն անպայման հոգեբույժ պետք է լինի:

113. Հանձնաժողովի նիստի, տեղի և ժամանակի մասին ծանուցում է
տրվում այն անձերին և հաստատություններին, վորոնք զբանում շահագրք-
զբում են, այլ և տեղական դատախազական մարմնին:

114. Այս Որենսգրքի 112-րդ հոգվ. նախատեսված հանձնաժողովին
իրավունք է վերապահվում քննության յենթակա անձին տեղավորելու մաս-
նապիտական բուժական հիմնարկության մեջ վոչ ավելի, քան յերկու
ամիս ժամանակով, կամ նրան հսկողության յենթարկելու տան մեջ: Հարկ
յեղած դեպքում հանձնաժողովը հարցաքննում է հիվանդին բուժող բժշկին

և այն բոլոր անձանց, վորոնց ցուցմունքները կարող են ունենալ նշանակութիւն գործի համար:

115. Քննութեան հետևանքի մասին կազմվում է մանրամասն արձանագրութիւն, վորը ստորագրում են քննութեանը մասնակցող բոլոր անձերը: Արձանագրութեան մեջ պետք է հիշատակված լինի—հոգեկան հիվանդ ետվյալ անձը թե՛ տկարամիտ և արդյոք կարիք կամ խնամակալութիւն նշանակելու:

116. Հոգեկան հիվանդին առողջացած համարելու կամ խնամակալութիւնը վերացնելու միջնորդութիւնը կարող է հարուցվել, բացի շահագրգռված անձերից և հաստատութիւններից, նաև այն բուժական հիմնարկութեան կողմից, վորտեղ տեղավորված է յեղի հիվանդը բժկվելու համար, կամ հենց իր իսկ հիվանդի կողմից:

117. Հոգեկան հիվանդին բժշկական քննութեան յենթարկելը, նրան առողջացած կամ խնամակալութիւններից ու հոգաբարձութեան ներքո գտնվելուց ազատվելու յենթակա համարելը կատարվում է սույն Որենագրքի 112—115-րդ հոդվածների կարգով:

118. Քննութեան հետ կապված ծախքերը կատարվում են քննութեան յենթարկված անձի գույքի հաշվին, իսկ այդպիսին չլինելու դեպքում պետութեան հաշվին:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ.—Այն անձինք, վորոնք ակնհայտնի սուտ տեղեկութիւններ են հայտնել՝ նպատակ ունենալով հոգեկան հիվանդ կամ տկարամիտ ճանաչելու մեկին, յենթակա յեն քրեական պատասխանատվութեան և պետք է վճարեն առողջ համարված անձի բժշկական քննութեան հետ կապված ծախքերը:

119. Բժշկական հանձնաժողովի՝ մեկին հոգեկան հիվանդ կամ տկարամիտ ճանաչելու վերաբերյալ վորոշումը կարող է բողոքարկվել մեկ ամսվա ընթացքում բոլոր շահագրգռված անձերի և հաստատութիւնների կողմից Առողջապահութեան ժողովրդական կոմիտարիատին աւրնթեր հանձնաժողովին հետևյալ կազմով.—ա) Առժողկոմատի բուժական բաժնի վարիչը (նախագահ), բ) յերեք բժիշկ—հոգեբույժ՝ նշանակված Առժողկոմի կողմից և գ) գատախազութեան ներկայացուցիչը:

ԲԱԺԻՆ ԶՈՐՐՈՐԴ

ԲԱՂԱՔԱՅԻԱԿԱՆ ԿԱՅՈՒԹՅԱՆ ԱԿՏԵՐԻ ՏՈՍԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

ԳԼՈՒԽ XII

Ը Ն Դ Շ Ա Ն ՈՒ Ր Ս Կ Զ Բ ՈՒ Ն Ք Ն Ե Ր

120. Ծննդյան, մահվան, ամուսնութեան, ապահարզանի, վորդեգրման, անուսն-ազգանվան փոխման և այլ արձանագրումը կատարվում է համապա-

տասխան քաղաքային և գյուղական խորհուրդներում ու շրջանային գործադիր կոմիտեներում:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ 1.—Քաղաքացիութեան կացութեան ակտերի արձանագրումը **ԽՍՀՄ** սահմաններից դուրս գրվում է **ԽՍՀ Միութեան** լիազոր ներկայացուցչութեանների և հյուպատոսարանների վրա:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ 2.—Ծննդյան, մահվան ու ամուսնութեան արձանագրումը և ապահարզանի մասին նշանակումները, վորոնք կատարված են նախկին մետրիկական մատյաններում՝ մինչև քաղաքացիական կացութեան ակտերի արձանագրման մարմինների փաստորեն կիրարկութեան դնելը, ապացուցման ուժի տեսակետից հավասարեցվում են քաղաքացիական կացութեան ակտերի տոմարազրութեան գրքերում կատարած արձանագրումներին:

121. Ծննդյան, մահվան և վորդեգրման մասին արձանագրումները կատարվում են ձրիաբար: Գանձումներից ազատված են նաև՝ այդ ակտերի տոմարազրման մասին դիմումները, ինչպես և դիմումները հայրութեան հաստատելու և կատարված տոմարագրութեանների վերաբերյալ վկայականներ սալու մասին:

Ամուսնութեան կամ ապահարզանի և անուսն-ազգանուն փոխելու վերաբերյալ ակտերի տոմարագրութեան համար գանձվում է միասնական պետական տուրք **ԽՍՀ Միութեան** որենազրութեամբ սահմանված չափով:

[1930 p. Աղյեմբերի 9 (ՎՍՍՀ Որ. Ժող. 1930 p. № 23, հոդվ. 320)]

122. Քաղաքացիական կացութեան ակտերի տոմարագրութեան տեղական մարմինները վարում են հետևյալ մատյաններ.

- ա) ծննդյան արձանագրութեան մատյան,
- բ) մահվան արձանագրութեան մատյան,
- գ) ամուսնութեան արձանագրութեան մատյան,
- դ) ապահարզանի արձանագրութեան մատյան,
- յե) վորդեգրման արձանագրութեան մատյան,
- զ) անուսն-ազգանուն փոխելու արձանագրութեան մատյան:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ.—Անուսն-ազգանուն փոխելու արձանագրութեան մատյանները վարվում են քաղխորհուրդներում և շրջանային գործադիր կոմիտեներում:

Անուսն-ազգանուն փոխելու կարգը վորոշում է Վրաստանի ՍՍՀ ժողովրդական կոմիտարների խորհուրդը:

[1930 p. հուլիսի 9 (ՎՍՍՀ Որ. Ժող. 1930 p. № 14, հոդվ. 208)]

123. Նախորդ հոդվածում հիշված բոլոր մատյանները պետք է ունենան յերկու որինակ, վորոնցից մեկը պահվում է քաղաքացիական կացութեան ակտերի տոմարագրութեան տեղական մարմնում՝ ակտերի տոմարա-

զրուեթյան մասին շահազգուոված հաստատութիւններին և անձանց տեղեկանքներ և վկայականներ տարու համար, իսկ մյուսը՝ մեկ տարին լրանալուց հետո պետք է ուղարկվի պահելու և նույն նպատակներով ոգտագործելու համար, նաև վիճակագրական տեղեկութիւնների համար, քաղաքացիական կացութեան ակտերի տոմարագրութեան կենտրոնական մարմնի դիվանը: Տարին հաշվում է հունվարի 1-ից մինչև դեկտեմբերի 31-ը ներառյալ: Արձանագրումների բոլոր փոփոխութիւններին մասին, վոր տեղի չեն ունեցել տոմարագրութեան մատյանը քաղաքացիական կացութեան ակտերի արձանագրման կենտրոնական մարմինը ուղարկելուց հետո՝ տեղական մարմինը պարտավոր է անմիջապէս իրազեկ դարձնել նրան, ուղարկելով մատյանի այն մասը, վորի մեջ փոփոխութիւններ են մտցվել:

124. Յուրաքանչյուր տոմարագրութիւն, վոր կատարվում է համապատասխան մատյանի մեջ, պետք է կարգացվի դիմում ավտղներին, ստորագրվի նրանց կողմից՝ յեթե նրանք զբաղեւ են, իսկ անզբաղիտութեան դեպքում՝ յերկու զբաղեւ վկաների կողմից և յերկու դեպքումն էլ հավասարապէս՝ արձանագրութիւնը կազմող պաշտոնյայի կողմից:

125. Շահագրգուոված անձանց իրավունք է վերադասվում քաղաքացիական կացութեան ակտերի տոմարագրութեան մատյաններից վավերացված արտագրութիւններ ստանալ:

126. Քաղաքացիական կացութեան ակտերի մատյաններում կատարված տոմարագրութիւնների մեջ ուղղումներ մտցնելու անհրաժեշտութեան դեպքում, յեթե վեճ և առարկութեան չկա, հիշյալ ուղղումները կատարվում են քաղաքացիական կացութեան ակտերի տոմարագրութեան կենտրոնական մարմնի թույլտուութեամբ:*)

127. Մատյաններում կատարված տոմարագրութիւնները կարող են վեճի առարկա դարձվել շահագրգուոված անձանց կողմից դատական կարգով: Վեճի առարկա դարձված տոմարագրութիւնները կարող են ուղղվել միայն դատական վորոշումի հիման վրա:*)

(* ԱՄՈՒՍՆՈՒԹՅԱՆ, ԸՆՏԱՆԻՔԻ ՅԵՎ ԽՆԱՍԱԿԱԼՈՒԹՅԱՆ ՈՐԵՆՍՊՐՔԻ 126 ՅԵՎ 127 ՀՈՎ-ՎԱՍՏԵՐՈՎ ՊԱՐՁԱԲԱՆԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ: [Համ. վրաստ. Սեշ 494 յիվ ԺԿԻՍ 1931 թ. նոյեմբերի 17-ի վորոշումը (ՎՍեշ Որ. Ժող. 1931 թ. № 21, հոդվ. 223)]

Համ. վրաստ. Կենտրոնական և Ժողկոմիտորնը վորոշում են պարզաբանել, ա) վոր ամուսնութեան, ընտանիքի և խնամակալութեան Որենսգրքով նախատեսված վեճերը, վոր արգելք են հանդիսանում քաղաքացիական կացութեան ակտերի տոմարագրութեան մարմիններին մտցնել փոփոխութիւններ կատարված արձանագրումների մեջ համապատասխան մատյաններում, պետք է լինեն միայն այնպիսի դեպքերի մասին, վորոնք լուծման են յենթակա դատական ընդհանուր կարգով, յեթե մտցվելիք փոփոխութիւնները շոշափում են ուրիշ անձնավորութիւնների անձնական կամ ստացվածքային շահերը, բ) վոր նույն Որենսգրքի 127-րդ հոդվ. հիշատակված շահագրգուոված անձեր հանդիսանում են ինչպիս նրանք, ում անձնական կամ ստացվածքային շահերը շոշափվում են քաղաքացիական կացութեան ակտերի

128. Յեթե մերժվում է տոմարագրութիւնը այնպիսի դեպքի, վորը յենթակա յե արձանագրման քաղաքացիական ակտերի տոմարագրութեան մատյաններում, ապա տոմարագրութեան մերժման դեմ բողոքը բերվում է հետևյալ, ավելի բարձր կանգնած, քաղաքացիական կացութեան ակտերի տոմարագրութեան մարմնին՝ առանց ժամանակամիջոցի սահմանափակման:

129. Քաղաքացիական կացութեան ակտերի տոմարագրութեան մատյանները վարելու կարգը սահմանվում է Համ. վրաստանի կենտրոնական Գործադիր կոմիտեի նախագահութեան կողմից հրապարակված հրահանգով և ըստ պատկանելույն՝ ինքնավար հանրապետութիւնների և նահանգների կենտրոնական Գործադիր կոմիտեների նախագահութիւնների կողմից այդ հրահանգի հիման վրա հրապարակված հրահանգներով:

[1932 թ. հուլիսի 9-ին (Որ. Ժող. № 20, հոդվ. 179)]

ԳԼՈՒԽ XIII

Ա. ԾՆՈՒՆԴՆԵՐԻ ՏՈՍԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

130. Ծննդյան վերաբերյալ հայտարարութիւնը պետք է տրվի յերկու ամսվա ընթացքում, հաշված ծննդյան օրից:

131. Մատնանշված ժամանակամիջոցի խախտումով ներկայացրած դիմումները յենթակա յեն անպայման տոմարագրութեան, վորի հետ միասին քաղաքացիութեան կացութեան ակտերի տոմարագրութեան մանմինը կազմում է արձանագրութիւն այն անձանց վրա, վորոնց պարտականութիւնն է յեղել իր ժամանակին հայտարարելու յերեխայի ծննդյան մասին և այդ արձանագրութիւնը հանձնում է քաղաքային կամ գյուղական խորհրդին վերոհիշյալ անձնավորութիւններին տուգանելու համար, համաձայն սույն Որենսգրքի 132-րդ հոդվածի:

132. Յեթե 130-րդ հոդվ. մատնանշված տոմարագրութեան ժամանակամիջոցն անցկացված է վոչ-հարգելի պատճառներով՝ այդ հայտարարութիւնը ներկայացնելու պարտականութիւն ունեցող անձը կարող է վարչական կարգով յենթարկվել՝

- ա) գյուղական վայրերում — գյուղխորհուրդների կողմից մինչև մեկ ութըլի, չվճարելու դեպքում փոխարինելով հարկադիր աշխատանքներով մինչև յերկու օր ժամանակով;

տոմարագրութեան մատյաններում մտցվելիք տեղեկութիւններով, նույնպէս և դատախազութեան մարմինները ըստ կարգի Քաղ. Պրոց. կող. 4-րդ հոդվ.: գ) վոր բոլոր մնացած դեպքերում արձանագրումների մեջ ուղղումներ կարող է մտցնել այդ արձանագրումներ կատարող քաղաքացիական կացութեան ակտերի տոմարագրութեան մարմինը՝ թույլտուութեամբ քաղաքացիական կացութեան ակտերի տոմարագրութեան կենտրոնական ըստիւնը (Կենտրոնագրա):

բ) քաղաքներում—մինչև յերեք ուսուցիչ, չվճարելու դեպքում փոխարինելով հարկադիր աշխատանքներով մինչև հինգ ուր ժամանակով:

Յեթե իշխանության մարմինների կողմից հայտնաբերվի՝ ժամանակամիջոցն անցկացնելուց հետո՝ հայտարարությունն ներկայացնելու պարտականությունն ունեցող անձ, ապա հարգելի պատճառների բացակայության դեպքում այդպիսին յենթակա յե տուգանման—գյուղական վայրերում.

ա) մինչև տասը ուսուցիչ չափով, փոխարինելով հարկադիր աշխատանքներով մինչև յոթ ուր ժամանակով,

բ) քաղաքներում—մինչև քսանհինգ ուսուցիչ չափով, փոխարինելով հարկադիր աշխատանքներով մինչև տաս ուր ժամանակով:

133. Այն դեպքում, յերբ քաղաքացիական կացության ակտերի տոմարագրության մարմնի համար անկարելի յե, կամ թե դժվարություններ ե ներկայացնուած յերեխայի ծննդյան ժամկտը հաստատելու հանգամանքը՝ տոմարագրությունը կատարվում ե միայն ժողովրդական դատարանի վորոշման հիման վրա:

134. Ծննդյան մասին հայտարարությունը քաղաքացիական կացության ակտերի տոմարագրության մարմիններին տրվում ե ծնողների կամ նրանցից մեկն ու մեկի կողմից գրավոր կամ բանավոր ձևով՝ ըստ յերեխայի ծննդյան վայրի, կամ ըստ ծնողների վորեկ մեկի բնակավայրի: Իսկ ծնողների հիվանդության, մահվան կամ վորեկ պատճառով տոմարագրել տալու հնարավորությունից զուրկ լինելու դեպքում՝ տոմարագրությունը կարող ե կատարվել ազգականների կամ մեթճակա հարևանների կողմից և կամ այն ծննդաբերական հաստատության վարչության կողմից, վորտեղ գտնվելիս ե յիդի մայրը՝ դավակը ծնվելու ժամանակ:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ.—Ծննդյան փաստը պետք վավերացված լինի բժշկական վկայականով կամ յերկու անձնավորությունների կողմից, հաշվելով այդ թվում և հայտարարությունն ավողներին:

135. Ծննդյան տոմարագրության մեջ մատնանշված պետք ե լինի ծննդյան ժամանակն ու տեղը, զավակի սեռը, նրան տրվող անունն ու ազգանունը, ինչպես նաև ծնողների անունը, հայրանունը, ազգանունը, մըշտական բնակավայրը, զբաղմունքը և հասակը, ծնողների ազգությունը, նաև այն, թե վոր զավակն ե ըստ թվի նորածինը:

136. Յեթե հայտարարությունն ավողը մայրն ե, ապա նա պարտավոր ե մատնանշել նաև հոր անունը և ազգանունը կամ հայտարարել, վոր կամ չի կարող, կամ չի կամնում պահանջվող տեղեկությունները տալ:

137. Ծննդյան մասին հայտարարությունն պետք ե տրվի նաև մեռած յերեխա ծնվելու դեպքում, վորի մասին համապատասխան տոմարագրությունն ե կատարվում ծնունդների տոմարագրության մատյանի հատուկ սյունյակում:

138. Տոմարագրությունը անհրաժեշտ ե նաև յերեխա գտնելու դեպքում այս դեպքում հայտարարությանը պետք ե կցվի միլիցիայի կողմից կազմած արձանագրությունը, իսկ միլիցիա չլինելու դեպքում՝ գյուղխորհուրդինը, հիշատակելով յերեխային գտնելու ժամանակը, տեղը և հանգամանքները:

Բ. ԱՄՈՒՍՆՈՒԹՅԱՆ ՅԵՎ ԱՊԱՀԱՐՁԱՆԻ ՏՈՄԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

139. Ամուսնությունը տոմարագրել ցանկացողներն այդ մասին հայտարարություն են տալիս քաղաքացիական կացության ակտերի տոմարագրության մարմինն՝ ըստ դիմողների մեկն ու մեկի բնակության վայրի:

140. Ամուսնությունը տոմարագրել ավողները հայտարարություն տալու ժամանակ պարտավոր են ներկայացնել իրենց ինքնությունը և հասակը հաստատող վկայականները, ստորագրությունն որինական արգելքներ չլինելու մասին և այն մասին, վոր նրանք փոխադարձաբար իրազեկ են իրենց լու մտքով և սրտով վիճակի մասին, մասնավորապես վեներական, հոգեկան և պատուովական վիճակի մասին, մասնավորապես վեներական, հոգեկան և պատարխտային հիվանդությունների վերաբերմամբ, ինչպես նաև մատնանշել թե նրանցից յուրաքանչյուրը քանիբորորդ անգամս և ամուսնանում ե քանի զավակ ունի:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ.—Բացառիկ դեպքերում ամուսնացողների ինքնությունը և հասակը կարելի յե հաստատել ինչպես վկանների ցուցմունքներով, նույնպես և այլ միջոցներով, վորտեղ պաշտոնական անձնավորության կողմից բավարար կհամարվեն:

141. Ամուսնության տոմարագրությունը կատարվում ե հրապարակորեն՝ քաղաքացիական կացության ակտերի տոմարագրության մարմնի տեղեկությունով: Բացառությունն այդ կանոնից թուլատրվում ե՝ նախակցության ժամանակ նավի վրա ամուսնությունն տոմարագրելու դեպքում, բանակում՝ զորքի ուղեգնացության ժամանակ, ազատագրված վայրերում, յեթե ամուսնացողներից մեկը կամ յերկուսն ել միաժամանակ պահվում են այդ տեղ, նաև տանը՝ հիվանդության դեպքում, ինչպիսին պետք ե հաստատվի բժշկական վկայականով:

142. Ամուսնությունը տոմարագրող պաշտոնյան պարտավոր ե կարգալ ամուսնացողներին այս Որենագրքի 4, 5 և 6-րդ հոդվածները և նախազգուշացնել սուտ ցուցմունքներ տալու համար սահմանված քրեական պազուշացնել սուտ ցուցմունքներ տալու համար սահմանված քրեական պատասխանատվության մասին: Այս բոլորից հետո կատարված տոմարագրությունը կարգացվում ե, ստորագրվում և վավերացվում պաշտոնյայ կողմից:

143. Յեթե մինչև ամուսնության տոմարագրությունն ստորագրել վորեկ մեկից տոմարագրության դեմ որինական արգելքներ լինելու մասին հայտարարություն ստացվի՝ պաշտոնական անձնավորությունը, վորը կա

տարում ե տոմարագրությունը, պարտավոր ե կասեցնել այդպիսին ե վերաստուգել հիշյալ հայտարարությունը, յեթե հայտարարությունը քաղաքացիական կացության ակտերի տոմարագրության մարմնի կողմից հարգանքի արժանի չե ճանաչվում:

144. Ոտարյեղկրացիների ե Սորհրդային քաղաքացիների միջև կայացած ամուսնությունները, այլ ե ՍՍՀ Միության տերրիտորիայի վրա ոտարյեղկրացիների միջև կայացած ամուսնությունները տոմարագրվում են ընդհանուր հիմունքներով:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ.—Փոխադարձության ակզրուքներով թույլատրվում ե տոմարագրել ոտարյեղկրացիների ամուսնությունները համապատասխան պետությունների ՍՍՀ Միության տերրիտորիայի վրա գործող հյուպատոտարաններում ե դեսպանատներում, պահպանելով այս Որենագրքի 4—6-րդ հոդվածներում նախատեսված պայմանները:

145. ՍՍՀ Միության սահմաններից դուրս ոտարյեղկրացիների միջև համապատասխան պետությունների որենքներով կատարված ամուսնությունները պատշաճ կերպով ձևակերպված ե համարվում:

146. Ամուսնությունը լուծելու հայտարարությունը գրավոր կամ բանավոր ձևով ներկայացվում ե քաղաքացիական կացության ակտերի տոմարագրության մարմնին՝ ըստ ամուսինների վորեև մեկի բնակության վայրի:

147. Յեթե դիմում ներկայացնողը վորեև փաստաթուղթ չունի, վորով կարող ե հաստատել լուծվող ամուսնության տոմարագրված լինելը, ապա նա ստորագրություն ե տալիս այդ մասին, հիշատակելով ամուսնության տոմարագրելու ժամանակը ե տեղը ե իր վրա յե վերցնում իր հարկրգած տեղեկությունների ճշտության պատասխանավությունը:

148. Յեթե ամուսնությունը լուծելու վերաբերյալ հայտարարությունը արվում ե ամուսիններից վորեև մեկի կողմից, ապա մյուս ամուսնուն ուղարկվում ե ամուսնության լուծման տոմարագրության պատճենը՝ դիմումը ավողի կողմից մատնանշված հասցեով:

149. Ամուսնալուծությունը ճշտող այն փաստաթղթերը, վորոնք համապատասխան պետությունների որենքներով նախատեսված կարգով տրված են ոտարյեղկրացիներին, հավաստեցվում են ամուսնությունների տոմարագրության մատյանների քաղվածքներին:

Գ. ՄԱՀՎԱՆ ԴԵՊԲԵՐԻ ՏՈՄԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

150. Մահվան դեպքերի տոմարագրության մատյանն են մուծվում ինչպես մահվան, այնպես ե վորեև մեկին դատարանի կողմից մահացած ճանաչելու դեպքերը:

151. Տեղի ունեցած մահվան մասին հայտարարությունը պետք ե տրվի կատարված դեպքից հետո վոչ ուշ քան յերեք օրվա ընթացքում, իսկ բնության հետևանքով տեղի ունեցած մահվան կամ դիակը հայտնաբերելու դեպքում՝ հիշյալ դեպքի հաջորդ դատաստանական օրվանից վոչ ուշ:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ.—Այս հոդվածով նշանակած ժամկետները չպահելը՝ առաջ ե բերում սույն Որենագրքի 132-րդ հոդվածով նախատեսված հետևանքները:

152. Մահվան մասին հայտարարություն պետք ե տրվի գրավոր կամ բանավոր՝ մահացածի հետ միասին ապրողների կողմից, իսկ յեթե այդպիսիներ չկան—տնային վարչության, հարևանների կամ այն հաստատության (հիվանդանոց, ուղղիչ-աշխատանքի հիմնարկություն ե այլն) վարչության կողմից, վորտեղ մահը տեղի յե ունեցել, ե կամ միլիցիայի կողմից:

153. Մահվան մասին արվող հայտարարության մեջ հիշատակվում են այն բոլոր տեղեկությունները, վոր հայտարարողը ունի մահացածի մասին, ե մասնավորապես՝ մահացածի անունը, հայրանունը, ազգանունը, ծննդյան տարեթիվը, նրա վերջին բնակավայրը, նրա ընտանեկան դրությունը, մահվան տարին, ամիսը ե օրը, մահվան պատճառը, մահվան ամիսը ե օրը, այլ վան տարին, ամիսը ե օրը, մահվան պատճառը, մահվան ամիսը ե օրը, այլ վան հայտարարություն ավողի անունը, հայրանունը, ազգանունը ե բնակավայրը:

154. Մահվան փաստը վավերացված պետք ե լինի բժշկական վկայականով, իսկ վորտեղ այդ հնարավոր չե՝ տեղական իշխանության կամ յերկու վկայի կողմից:

155. Դիակ գտնելու մասին արված հայտարարությանը կցվում ե միլիցիայի կազմած արձանագրությունը:

156. Դատարանի վորոշումը վորեև մեկին մահացած ճանաչելու մասին (այն դեպքերում, յերբ մահվան փաստը հաստատվում ե դատարանով) տոմարագրվում ե ըստ մահացած հայտարարված անձի վերջին հայտնի բնակավայրի, հիշատակելով թե դատարանի անունը ե թե վորոշումը կայացնելու ժամանակը:

Դ. ԱՅԼ ՏՈՄԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

157. Համապատասխան մարմինների վորոշումների պատճենները՝ վորդեղրման, անուն-ազգանունը փոխելու, հայրությունը կամ մայրությունը ճանաչելու ե կամ ծննդյան տոմարագրությունը ուղղելու ե լրացնելու մասին, յերկու շաբաթվա ընթացքում պետք ե ներկայացվին քաղաքացիական կացության ակտերի տոմարագրության մարմիններին՝ համապատասխան մատյաններում հիշատակություն անելու համար:

ԱՆՈՒՆԸ ՅԵՎ ԱԶԳԱՆՈՒՆԸ ՓՈՆԵԼՈՒ ԿԱՐԳԻ ՄԱՍԻՆ

[վՍևՀ ժԿԵ վարչում 1930 թ. հուլիսի 17-ին (վՍևՀ Որ. Ժող. 1930 թ. № 14, հոդվ. 223)]

Ամուսնութեան, ընտանիքի և խնամակալութեան Որենսգրքի 122-րդ հոդվ. ծանոթութեան հիման վրա վրաստանի ՍԽՀ Ժողովրդական կոմիտեաների Խորհուրդը վորոշում է՝

1. Վրաստանի ՍԽՀ ամեն մի տասնևութը տարին լրացրած քաղաքացու իրավունք է վերապահվում փոխելու իր ազգանունը (տոհմանունը), յեթե այդ յերրորդ անձանց իրավունքները չի շոշափում:

[վՍևՀ ժԿԵ վարչում 1930 թ. հուլիսի 17-ին (վՍևՀ Որ. Ժող. № 14, հոդվ. 223)]

2. Իրենց ազգանունը (տոհմանունը) կամ անունը փոխել ցանկացող անձինք ղիմում են տալիս ըստ իրենց բնակավայրին համապատասխան քաղաքային խորհրդին կամ Շրջանային Գործադիր կոմիտեյին կից Զագսին, կցելով իրենց ինքնութեանը վկայող փաստաթղթեր կամ այդ փաստաթղթերի նստարական կարգով վավերացրած պատճեններ:

[վՍևՀ ժԿԵ վարչում 1930 թ. հուլիսի 17-ին (վՍևՀ Որ. Ժող. № 14, հոդվ. 223)]

3. Դիմումի մեջ պետք է մատնանշված լինեն հետևյալ տեղեկությունները՝ ա) ազգանունը, անունը և հայրանունը, բ) սոցիալական դրությունը, գ) ընտանեկան դրությունը, դ) ծննդյան վայրը և ժամանակը, յե) վերաբերությունը պարտադիր ղինվորական ծառայությանը, զ) ներկա գտնվող և ազգանունը փոխող անշափահաս զավակներ ժատին տեղեկություններ՝ նրանց անունները, ծննդյան տարին, ամիսը, թիվը և վայրը, ե) ճշգրիտ թվումն քաղաքների և վայրերի, վորտեղ վերջին 5 տարվա ընթացքում ապրել է ղիմողը, ը) ազգանունը փոխելու պատճառները, թ) նոր ազգանունը կամ անունը, ժ) ղիմողի ճշգրիտ հասցեն:

[վՍևՀ ժԿԵ վարչում 1930 թ. հուլիսի 17-ին (վՍևՀ Որ. Ժող. № 14, հոդվ. 223)]

4. Դիմումին պետք է կցել հետևյալ փաստաթղթերը՝ ա) ղիմողի ինքնութեանը հաստատող փաստաթղթի պատճենը, բ) ղիմողի վերջին վեց ամսվա բնակվելու վայրի Ֆինոբգանի տեղեկանքը հարկեր և տուրքեր մուծելու մասին, գ) ղիմողի ստորագիբը սուտ տեղեկություններ տալու պատասխանատվության մասին, համաձայն Քրեական Որենսգրքի 98-րդ հոդվ., դ) համապատասխան գումար հայտարարություն տալու համար:

[վՍևՀ ժԿԵ վարչում 1930 թ. հուլիսի 17-ին (վՍևՀ Որ. Ժող. № 14, հոդվ. 223)]

5. Քաղաքային խորհրդին կամ Շրջանային Գործադիր կոմիտեյին կից Զագսի մարմինը, ստանալով ղիմումը, հայտարարություն է ղետեղում ղիմողի հաշվին տեղական պաշտոնական թերթում (յեթե այդպիսին գոյու-

Հ Ա Վ Ե Լ Վ Ա Մ Ն Ե Բ

Հ Ա Վ Ե Լ Վ Ա Մ Ն Ե Բ
92-րդ հոդվ.

ՎՐԱՍՏԱՆԻ ՍԽՀ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆԵՐԻ ՄԱՀԻՑ ՀԵՏՈ ԱՐՏԱՍՍԱՀՄԱՆ ՄՆԱՑԱԾ ԳՈՒՅՔԻ ՎՐԱ ԽՆԱՄԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

[1930 թ. նոյեմբերի 9-ին (վՍևՀ Որ. Ժող. 1930 թ. № 23, հոդվ. 319)]

1. Վրաստանի ՍԽՀ քաղաքացիների մահից հետո արտասահման մնացած գույքի վրա խնամակալություն կարող է հաստատվել շահագրգռված հաստատությունների, կազմակերպությունների և անձանց միջնորդությունով այն ղեպքերում, յերբ գործող սրենքների համաձայն այդ գույքը պահանջում է պաշտպանություն կամ կարիք ունի կառավարելու:

[1930 թ. նոյեմբերի 9-ին (վՍևՀ Որ. Ժող. 1930 թ., № 23, հոդվ. 319)]

2. Այն յերկրներում, ուր գոյություն ունեն ՍԽՀ Միութեան հյուպատոսական հաստատություններ, խնամակալություն իրագործվում է համապատասխան հյուպատոսական հաստատության միջոցով կամ նրա կողմից նշանակված հատուկ խնամակալների միջոցով:

[1930 թ. նոյեմբերի 9-ին (վՍևՀ Որ. Ժող. 1930 թ., № 23, հոդվ. 319)]

3. Այն յերկրներում, ուր հյուպատոսական հաստատություններ գոյություն չունեն՝ խնամակալությունը իրագործվում է շրջանային կոմիտեների կամ շրջանների մեջ չմտնող քաղաքների քաղաքային խորհուրդների նախագահությունների կողմից նշանակված խնամակալների միջոցով—ըստ այն վայրի, վորտեղ խնամակալություն նշանակելու մասին հարուցվում է միջնորդություն—ՍԽՀ Միութեան քաղաքացիներից, ինչպես բնակվողներից ՍԽՀ Միութեան տերրիտորիայի վրա, նույնպես և արտասահմանում գտնվողներից:

[1930 թ. նոյեմբերի 9-ին (վՍևՀ Որ. Ժող. 1930 թ., № 23, հոդվ. 319)]

4. Սույն հավելվածի կարգով սահմանված խնամակալության վրա տարածվում են Որենսգրքի III-րդ բաժնի համապատասխան կանոնները:

[1930 թ. նոյեմբերի 9-ին (վՍևՀ Որ. Ժող. 1930 թ., № 23, հոդվ. 319)]

թյուն ունի), նաև Համալրացական Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեյի թերթում և միաժամանակ հարակցութեան մեջ և մտնում քրեական հետապնդման մարմնի, ՄՊԳՎ և քրեական դատախազութեան ցուցակները պահող հիմնարկութեան հետ հաղորդութեան ստանալու համար, թե կամ արդյոք արգելքներ տվյալ անձի ազգանունը կամ անունը փոխելու նկատմամբ: Այդ տեսակի հարցապնդումներ ուղարկվում են վերոհիշյալ մարմիններին վոչ միայն ըստ դիմողի բնակավայրի տեղի, այլ և այն վայրերը, վերտեղ դիմողը բնակվել է վերջին հինգ տարվա ընթացքում:

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ.— Մասնանշված հարցապնդումների մեջ պետք է հիշել վոր յեթե մեկ ամսվա ընթացքում պատասխան չստացվի—այդպիսին հաշվելու յե դրական:

[ՎՍՍՀ ԺԿՍ վարչում 1930 թ. հուլիսի 17-ին (ՎՍՍՀ Որ. Ժող., № 14, հոդվ. 223)]

6. Նախորդ հոդվածում ցուցաբերված պահանջները կատարելուց հետո և հայտարարութեան տալու ժամկետից յերկու ամիս անցնելուց հետո, Զագս-ի մարմնի վարիչը զեկուցում է ըստը գործը քաղաքային խորհրդի կամ Շրջանային Գործադիր կոմիտեյի նախագահութեանը, վորը, յեթե բացակայում են վերոհիշյալ հաստատութեանների կամ յերրորդ անձանց առարկութեանները, տալիս է թույլտվութեան տոմարագրել ազգանուն կամ անուն փոխելը:

[ՎՍՍՀ ԺԿՍ վարչում 1930 թ. հուլիսի 17-ին (ՎՍՍՀ Որ. Ժող., № 14, հոդվ. 223)]

7. Ազգանուն կամ անուն փոխելու մերժման հիմնական պատճառներ կարող են հանդիսանալ՝ քրեական դատախազութեան ցուցակները պահող մարմինների ու ՄՊԳՎ, մարմինների հաղորդումները, յերրորդ անձանց ըստըները և դիմողի գրտապատճառները վոչ հարգելի ճանաչելը:

[ՎՍՍՀ ԺԿՍ վարչում 1930 թ. հուլիսի 17-ին (ՎՍՍՀ Որ. Ժող., № 14, հոդվ. 223)]

8. Ազգանուն կամ անուն փոխելու մասին դիմումը մերժելու դեպքում շահագրգռված անձին իրավունք է վերապահվում գանգատվելու Շրջանային (գավառական) Գործադիր կոմիտեյին և Վրաստանի ՍՍՀ Ժողովրդական Կոմիտեյների խորհրդին:

[ՎՍՍՀ ԺԿՍ վարչում 1930 թ. հուլիսի 17-ին (ՎՍՍՀ Որ. Ժող., № 14, հոդվ. 223)]

9. Ազգանունը կամ անունը փոխելու վերաբերյալ թույլտվութեան տալուց հետո, նոր ազգանունը կամ անունը մտցվում է դիմողի անձնավորութեանը հաստատող քաղաքացիական կացութեան ըստը ակտերի և փաստաթղթերի մեջ, բացառութեամբ զինա-հաշվառութեան և արհեստակցական միութեան տոմսերի և միաժամանակ տեղեկացվում է համապատասխան զինա-հաշվառական մարմինը, յեթե ազգանուն կամ անուն փոխող անձը զինվորական ծառայութեան մեջ է գտնվում, կամ զինապարտ է կամ թե զինակոչի յենթակա:

[ՎՍՍՀ ԺԿՍ վարչում 1930 թ. հուլիսի 17-ին (ՎՍՍՀ Որ. Ժող., № 14, հոդվ. 223)]

10. Ամուսիններից մեկի ազգանունը փոխելու հանդամանքը մյուս ամուսնու համար առաջ չի բերում նույնպես ազգանուն փոխելու հետևանք, ինչպես և ծնողների կամ նրանցից մեկի ազգանուն փոխելը առաջ չի բերում չափահաս զավակների ազգանուն փոխելը:

[ՎՍՍՀ ԺԿՍ վարչում 1930 թ. հուլիսի 17-ին (ՎՍՍՀ Որ. Ժող. № 14, հոդվ. 223)]

11. Իրենց ազգանունը փոխող կամ փոխած անձանց ամուսիններն ու չափահաս զավակները ընդունում են ամուսնու կամ ծնողի նոր ազգանունը, յեթե համաձայն են: Իրենց համաձայնութեան մասին նրանք գրավոր դիմում են տալիս ամուսինների կամ ծնողների հետ միասին կամ թե նրանցից անկախ, վերոհիշյալ կարգով:

[ՎՍՍՀ ԺԿՍ վարչում 1930 թ. հուլիսի 17-ին (ՎՍՍՀ Որ. Ժող. № 14, հոդվ. 223)]

12. Անչափահաս զավակները նոր ազգանունն ընդունում են այն դեպքում, յերբ յերկու ծնողն էլ ընդունել են նոր ազգանունը կամ համաձայնվել են զավակներին իրենցից մեկի ազգանունը տալ:

Այդպիսի համաձայնութեան չկայանալու դեպքում զավակների ազգանվան փոփոխութեան խնդիրը լուծում է դատարանը:

[ՎՍՍՀ ԺԿՍ վարչում 1930 թ. հուլիսի 17-ին (ՎՍՍՀ Որ. Ժող. № 14, հոդվ. 223)]

13. Սույն վորոշման կանոնները մտցնել ամուսնութեան, ընտանիքի և խնամակալութեան Որենագրքի մեջ, ինչպես հավելված 122-րդ հոդվ. ծախութեան:

Լ Բ Ա Ց ՈՒ Մ Ն

Կ Ա Ն Ո Ն Ա Դ Ի Ր ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն

ԽՆԱԹԱԿԱՆԱԹՅԱՆ ՅԵՎ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹՅԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

[Համ. ՎԿԳԿ 1931 թ. ապրիլի 19-ի վարչում (Որ. Ժող. 1931 թ. № 10, հոդվ. 118)]

1. Խնամակալութեան և հոգաբարձութեան մարմիններ հանդիսանում են՝ ա) Ժողովրդական Ապահովութեան կոմիտարիատին կից խնամակալութեան Կենտրոնական խորհուրդը, վորը կազմվում է՝ Սոցիալական Ապահովութեան կոմիտարիատի (խորհրդի նախագահ), Լուսավորութեան Ժողովրդական կոմիտարիատի, Առողջապահութեան Ժողովրդական կոմիտարիատի, Հանրապետական դատախազութեան և Համ. Վրաստանի Կենտրոնական Գործադիր կոմիտեյին կից բանվորուհիների և գեղջկուհիների աշխատանքը և կենցաղը բարելավող կոմիտեյի ներկայացուցիչներից:

բ) Շրջանային Գործադիր կոմիտեյների նախագահութեանները և տեսուչները, իսկ Թիֆլիս, Բուխարյա, Փոթի, Բաթում և Սուխում քաղաքներում—քաղխորհուրդների նախագահութեանները և բաժինները:

դ) գյուղական խորհուրդները:

2. Խնամակալութեան Կենտրոնական խորհուրդը և Շրջանային Գործադիր կոմիտեների ու քաղաքային խորհուրդների նախագահութեանները հրահրութեան և ղեկավարութեան մարմիններ են հանդիսանում խնամակալութեան ու հոգաբարձութեան ստորադրյալ մարմինների վերաբերմամբ:

3. Խնամակալութեան և հոգաբարձութեան ֆունկցիաների անմիջակա-նորեն կիրառումը այն քաղաքներում, վոր մտնում են շրջանների մեջ, զբ-վում է Շրջանային Գործադիր կոմիտեների համապատասխան տեսուչների վրա (հոգվ. 6-րդ), իսկ այն քաղաքներում, վոր ինքնուրույն վարչա-տնտեսական միավորներ են հանդիսանում, քաղաքային խորհուրդների համապատասխան բաժինների վրա:

4. Խնամակալութեան Կենտրոնական խորհրդի անորենութեան պատկանում է՝

ա) հրատարակել հրահանգներ և կարգադրութեաններ խնամակալութեան և հոգաբարձութեան բոլոր մարմինների համար միտրինակ գործելակերպ սահմանելու նպատակով,

բ) խնամակալութեան և հոգաբարձութեան մարմիններում աշխատողների խորհրդակցութեաններ հրավիրելը,

գ) քննել ստորադրյալ խնամակալութեան և հոգաբարձութեան մարմինների վորոշումների դեմ տրված դանդաղները,

դ) խնամակալութեան և հոգաբարձութեան համապատասխան մարմինների հետադոտումներ ու քննութեաններ նշանակել և միջոցներ ձեռնարկել նրանց գործունեութեան մեջ հայտնաբերված թերութեանները վերացնել,

յե) Շրջանային Գործադիր կոմիտեների և քաղաքային խորհուրդների խնամակալութեան և հոգաբարձութեան վերաբերյալ տարեկան հաշվետվութեաններ քննութեանը:

5. Շրջանային Գործադիր կոմիտեների և քաղաքային խորհուրդների նախագահութեանների անորենութեան վերաբերվում է՝

ա) Շրջանային Գործադիր կոմիտեների և քաղաքային խորհուրդների բաժինների համապատասխան տեսուչների վորոշումների և կարգադրութեանների դեմ, ինչպես նաև գյուղական խորհուրդների կարգադրութեանների և վորոշումների դեմ տրված բողոքների քննութեանը,

բ) սույն հոդվածի նախորդ կետում հիշված խնամակալութեան և հոգաբարձութեան մարմինների գործունեութեան քննութեաններ և հետադոտումներ նշանակել, ինչպես նաև հայտնաբերված թերութեանները վերացնել,

գ) խնամակալութեան և հոգաբարձութեան ստորադրյալ մարմինների տարեկան հաշվետվութեանները քննարկել,

դ) խնամակալութեան և հոգաբարձութեան ներքո գտնվող անձանց՝ 15 ուրբ. վոչ ամիլ արժեք ունեցող չույթի ոտարումն ու գրավ դնելը թույլատրել:

յե) կազմակերպել հոգեկան հիվանդների ու տկարամիտների քննութեանը, կազմակերպել նրանց հաշվառութեանը ու տոմարագրութեանը, նաև կազմակերպել մշտական բժշկական հսկողութեան նրանց վրա,

զ) վարդապետներ,

ե) գավակներին ծնողներից և այլ անձնավորութեաններից, վորոնց խնամքի տակ են նրանք գտնվում, առնելը՝ այն դեպքերում, յերբ այդ պահանջում է յերեխաների շահը,

ը) ծնողների մեջ առաջ յեկած՝ իրենց գավակների աղգանվան և դատարարակութեան մասին տարածայնութեանների բռնումը,

թ) դատարանին յեղբակացութեան ներկայացնելն այն դեպքերում, յերբ առանձին ապրող ծնողները վիճում են, թե ում մտ աղեք է մնան գավակները, նաև՝ ծնողական իրավունքներից զրկելու և վերդեգրումը վերացնելու գործերով:

6. Շրջանների մեջ մտնող քաղաքներում Շրջանային Գործադիր կոմիտեներին առընթեր գտնվող տեսուչների անորենութեան (ժողովրդական բռնագրութեան տեսչի—չափահասների վերաբերմամբ, առողջապահութեան տեսչի—հոգեկան հիվանդների և տկարամիտների վերաբերմամբ, սոցիալական ապահովութեան տեսչի—անհայտ բացակայող և մահացած անձանց վերաբերմամբ, նաև իրենց իրավունքները պաշտպանելու հնարավորութեանից զուրկ չափահասների վերաբերմամբ), իսկ գյուղական վայրերում՝ գյուղական խորհուրդների անորենութեան վերաբերվում է՝

ա) խնամակալների և հոգաբարձուների նշանակումն,

բ) խնամակալութեան կամ հոգաբարձութեան յինթակա անձանց զույթի վերգիլը կազմելն, իսկ հետագայում այդ զույթի պարբերական ստուգումն,

գ) խնամակալների և հոգաբարձուների գործունեութեան վրա հսկողութեանը, նրանց վրա տրված գտնադատների քննութեանը, նրանց արձակումն և հետացնելը,

դ) խնամակալների և հոգաբարձուների տարեկան հաշվետվութեանները քննելն և այդ հաշիվների ստուգումն,

յե) խնամակալութեան և հոգաբարձութեան ներքո գտնվող անձանց զույթի՝ 15 ուրբուց վոչ ամիլի գումարով ոտարացման և գրավ դնելութեանը թույլութեան տալը,

զ) անչափահաս խնամարկյալին ուրիշ անձանց ապրուստի համար տալութեանը թույլութեանը,

ե) խնամակալին թույլութեան տալն՝ հոգեկան հիվանդին ապրուստի համար ուրիշ անձանց հանձնելու,

ը) խնամակալութեան կամ հոգաբարձութեան ներքո գտնվող անձանց ապրուստի ծախքերի թույլութեանն և նրանց կարիքների համար միջոցներ բաց թողնելու մասին միջնորդութեանը:

7. Ինքնուրույն վարչա-անտեսական միավորներ տառնձնացրած քաղաքներում՝ նախորդ հոդվածում թված ֆունկցիաները իրագործում են համապատասխան բաժինները՝ անչափահասաների վերաբերմամբ—ժողովրդական կուսովորութեան բաժինները, հոգեկան հիվանդանոցների և տկարամիտների վերաբերմամբ—առողջապահութեան բաժինները և անհայտ բացակայող ու մահացած անձանց վերաբերմամբ, ինչպես նաև այն չափահասաների վերաբերմամբ, վոր ինքնուրույն կերպով չեն կարող պաշտպանել իրենց իրավունքները— սոցիալական ապահովութեան բաժինները:

8. Խնամակալութեան և հոգաբարձութեան մարմիններն իրենց գործունեութեան ընթացքում ղեկավարվում են ամուսնութեան, ընտանիքի և խնամակալութեան Որենսդրքի համապատասխան հոդվածներով, սույն կանոնադրութեամբ, ինչպես նաև վերադաս աստիճանների հրահանգներով:

9. Խնամակալների և հոգաբարձուների գործողութեանների ղեմ գանդատները արվում են խնամակալութեան և հոգաբարձութեան այն մարմիններին, վորոնք նշանակել են խնամակալներին ու հոգաբարձուներին, այն և՛ Շրջանային Գործադիր կոմիտեների համապատասխան տոտուչներին, քաղաքային խորհուրդների բաժիններին և գյուղխորհուրդներին՝ ըստ պատկանելույն:

10. Նախորդ հոդվածում մատնանշված տեսուչների, բաժինների, գյուղական խորհուրդների վորոշումների և կարգադրութեանների ղեմ գանդատները արվում են Շրջանային Գործադիր կոմիտեների և քաղաքային խորհուրդների նախագահութեաններին՝ ըստ պատկանելույն:

11. Շրջանային Գործադիր կոմիտեների և քաղաքային խորհուրդների նախագահութեանների վորոշումների և կարգադրութեանների ղեմ գանդատները արվում են Խնամակալութեան Կենտրոնական խորհրդին:

12. Գանդատները կարող են տալ ինչպես խնամակալութեան և հոգաբարձութեան ներքո գտնվող անձինք, նույնպես և պետական հաստատութեանները, հասարակական կազմակերպութեաններն ու այլ անձինք, առանց ժամկետի վորեւ սահմանափակման:

13. Արձակված կամ հեռացված խնամակալների և հոգաբարձուների գանդատները կարող են տրվել միայն տաս օրվա ժամանակամիջոցում, հաշված այդպիսին այն օրվանից, յերբ նրանք սեղեկացել են արձակման կամ հեռացման մասին:

14. Գանդատները բերվում են ինչպես այս մարմնի միջոցով, վորի վորոշումների կամ կարգադրութեանների ղեմ արվում է գանդատը, նույնպես և վերադաս աստիճանին անմիջապես:

15. Խնամակալութեան և հոգաբարձութեան մարմինը, վորի վորոշումը կամ կարգադրութեանը բողոքարկված և, գանդատ բերելու դեպքում, պարտավոր է ներկայացնել այդպիսին իր անհրաժեշտ բացատրութեանների հետ

միասին վերադաս աստիճանին՝ վոչ ուշ քան հինգ օրվա ժամանակամիջոցում, հաշված գանդատը տալու օրից:

16. Համապատասխան աստիճանների կողմից գանդատները քննվում են այդպիսին տալու օրից 15 օրվա ընթացքում, իսկ այն դեպքում, յերբ անհրաժեշտ է կատարել հատուկ հետազոտում— մեկ ամսվա ընթացքում:

17. Սույն վորոշման գործողութեանը տարածվում է նաև Արխայիայի ինք. Սնչ, ինք. Աճարխատանի Սնչ և Հարավ-Ոսեթիայի ինք. մարզի վրա, վորտեղ խնամակալութեան Կենտրոնական խորհուրդները կազմակերպվում են այդ հանրապետութեանների ու մարզի սոցիալական ապահովութեան համապատասխան մարմիններին կից, սույն կանոնադրութեան 1-ին հոդվ. «ա» կետում ցույց տված համեմատյալ կաղմով:

Ց Ա Ն Կ

Համավրացական Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեյի վերջումը ամուսնության, ընտանիքի և խնամակալության Որենագրքի հաստատման և կիրարկության գեներ. մասին

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹՅԱՆ, ԸՆՏԱՆԻՔԻ ՅԵՎ ԽՆԱՄԱԿԱԼՈՒԹՅԱՆ ՈՐԵՆԱԳԻՐՔ

ԲԱԺԻՆ ԱՌԱՋԻՆ

Ա մ ու ս ն ու բ յ ու ն

ԳՂՈՒՆՆԵՐ

I Ընդհանուր սկզբունքներ	3
II Ամուսնության պայմանները	4
III Ամուսնության անվավերականությունը	4
IV Ամուսինների իրավունքները և պարտականությունները	5

ԲԱԺԻՆ ՅԵՐԿՐՈՐԳ

Զավակների ու ծնողների յեվ ազգակցության մեջ զսնվող անձանց փոխնառաքելությունների մասին

V Ընդհանուր սկզբունքներ	8
VI Ազգակցության մեջ զսնվող անձանց իրավունքները և պարտականությունները	10
VII Վերջերում	14

ԲԱԺԻՆ ՅԵՐԿՐՈՐԳ

Խնամակալության յեվ հոգաբարձության մասին

VIII Խնամակալության և հոգաբարձության ընդհանուր սկզբունքները	16
IX Խնամակալության և հոգաբարձության իրավունքները և պարտականությունները	19
X Խնամակալության և հոգաբարձության վերաբերյալ գործերի քննության կարգը	20
XI Հոգեկան հիվանդների և տկարամիտների բժշկական քննության յենթարկելու կարգը	23

ԲԱԺԻՆ ՉՈՐՐՈՐԳ

Քաղաքացիական կացության ակտերի համադրությունը

XII Ընդհանուր սկզբունքներ	24
XIII ա) Ծնունդների տոմարագրությունը	27
բ) Ամուսնություն և ապահարգանի տոմարագրությունը	29
գ) Մահվան դեպքերի տոմարագրությունը	30
դ) Այլ տոմարագրություններ	31

Հ Ա Վ Ե Լ Վ Ա Մ Ն Ե Ր

92-րդ հոդվ.—Վրաստանի ՄՆՀ քաղաքացիների մահից հետո արտասահման մնացած դույզը վրա խնամակալություն հաստատելու մասին	32
122-րդ հոդվ.—Անունը և ազգանունը փոխելու կարգի մասին	33

Լ Ի Ա Ց Ո Ւ Մ Ն

Կանոնադրություն խնամակալության և հոգաբարձության մարմինների մասին	35
--	----

Ս. Ս. Ս. Յոլոցրադտրեստի 1-ლი სტამბა

Ձեք. № 1349

Յոացլոտի № 1017

Թիթ. 200.

1088

34-Δ
Ca888

9007

ВНЕДИПЛОМАТИЧЕСКИЙ
ИНСТИТУТ
ВОСТОКОВЕДЕНИЯ
Академии Наук
СССР

«Ազգային գրադարան»

NL0221323

37.209